

50-ik szám. Decem. 12. 1867.

HAZÁNK

S A

KÜLFÖLD.

Szépirodalmi, ismeretterjesztő és társaséleti
KÉPES HETI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

SZERKESZTŐ-TULAJDONOS:
SZOKOLY VIKTOR.

KIADÓ:
EMICH GUSZTÁV.

A képeket kitünőbb művészeink rajzolják s metszi **BUSZ K.**

Előfizetési föltételek:

Pestre vagy vidékre, postai küldéssel vagy házhoz hordással,

egész évre	6 frt — kr.
félévre	3 frt — „
negyedévre	1 frt 50 „

Előfizethetni minden postahivatalnál.

Hirdetmények díja: 3 hasábos petsor egyszeri hirdetésnél 5 uj kr. Bélyegdíj külön 30 uj kr.

Az előfizetések s a hirdetményi illetékek a kiadóhivatalba (Barátok-tere 7-dik sz.)
a kéziratok pedig a lap szerkesztőségéhez (Dohány-utca 1-ső sz.) bérmentes
levelekben intézendők.

PEST, 1867.

NYOMATOTT EMICH GUSZTÁV
M. AKAD. NYOMDÁSNÁL.

TARTALOM.

Cikkek: „Dr. Meisel Farkas, pesti főrabbi.“ *Ss. V.-től.* — „Kossuth.“ (Költ.) *Hiadortól.* — „Rajzok Konstantinápolyból.“ *Reményi Károlytól.* — „Pesti életképek.“ — „Falusi szokások a székelőföldön.“ *Szerehtszögittől.* — „A Libanon és cédrusai.“ — „Salamon kibékülése sz. Lászlóval.“ — „Komáromi napok 1849-ben.“ *Hamary Dánieltől.* — „Egy hét története.“ *Vadnai Károlytól.* — „Vegeyes közlemények.“

— „Ujdonságok.“ — „Irodalom.“ — „Zeneművek.“ — „Szerkesztői üzenetek.“
Képek: „Dr. Meisel Farkas, az izraeliták pesti főrabija.“ — „A porphyrtorony Konstantinápolyban. (Eredeti fénykép után).“ — „A pesti hordárok.“ (Jankó Jánostól.) — „A libanoni cédrusok.“ — „Salamon kibékülése sz. Lászlóval.“ (Klimkovics F. olajfestménye után.) — „Kosciusko emlékhalma Krakó mellett.“

Ujdonságok.

— (A „Hazánk s a Külföld“ sa „Heti Pósta“) új előfizetési felhívásait mai számunkhoz mellékelve veszik t. olvasóink. Szíves figyelembe ajánljuk mindkettőt, azon megjegyzéssel, hogy e két lap sok tekintetben kiegészítője egymásnak. Régibb t. előfizetőinket egyszersmind kérjük, szíveskedjenek lapjaink számára körükben új híveket szerezni, mennyiben az általunk követett törekvés helyességében osztoznak.

* (A képviselőház f. h. 6-iki ülése) rövid volt. Legelsőben is Perczel Mór a honvédelmi ügy interpellációjára kapott válasza, többi társai nevében is kijelenté, hogy bár a válaszszaal nincsenek is egészen megelégedve, az ügy kényes természeténél fogva megnyugvást meritenek abból, hogy az elnökminiszter megígérte, miszerint a kormány még ez ülészak alatt előterjeszti a honvédelmi ügyet. Makrai László külön szintén fentartá a jogot, hogy annak idején ez ügyben felszólalhasson. Ezek után Lónyay pénzügyminiszter kérte a házat, hogy az általa indítványozott 15 tagu pénzügyi bizottság megválasztása ügyét napirendre mielőbb tűzzék ki. Ki is tűzték a másnapi ülésre. Egyszersmind zárt ülést kért, hogy mielőtt az államadosságokról szóló törvényjavaslatot venné a ház tárgyalás alá, előterjesztéseket tegyen. Erre zárt ülés lett. — A dec. 7-iki ülésben az államadosságok törvényjavaslata került szőnyegre. E javaslat szerint az ország 29 millió forintot fizetne évenként az államadósághoz. A törvényjavaslat felolvasása után Lónyay pénzügyminiszter annak változatlan elfogadását kérte, miután ez egyezmény elfogadása után lesz csak elhárítva a vizálgodás tárgya a birodalom két fele közt. Tisza Kálmán ezuttal legszebb szónoklatainak egyikét tartá. Mutogatta a törvényjavaslat hiányait, valamint azt is, hogy kellő adatok hiányában az évi járadékot ma még biztosan megállapítani nem lehet. A törvényjavaslatban 6 néhol a „közös adosság“ látszatát veszi észre, s ezért minden szót, mi erre lehetne magyarázható, mellőztetni akar. Szól arról is, hogy az eddiginél több terhet elvállalni nem szabad. Szól arról is, hogy vissza kell utasítani mindent, mi anyagi jólétünket fenyegeti. Indítványa az, hogy az ország bevételeiről és kiadásairól kimutatást készítsen a kormány, s a maradványt adjuk az államadosságokra, s mig e kimutatás nincs meg, addig ez az ügy ne tárgyalassék. Utána b. Kemény Gábor beszélt. Felelt Tiszának,

Ghiczynek és Madarásznak, ki okt. 4-dikén „népszavazást“ kívánt az államadosság, ügyében. Ez utóbbi ellenében b. Kemény oly éles volt, hogy modora a baloldalon zugást idézett elő. Emlité, hogy a kiegyezési törvényben benn van, hogy az államadóságban nem kötelezettség, hanem méltányosságból veszünk részt. Biztos kimutatást az ország kiadásairól s bevételeiről egyhamar nem lehetne előállítani. Várady Gábor Tisza indítványa mellett beszélt. Ő is azt állítá, hogy nem birunk kellő adatokkal arra nézve, hogy a tárgyalásba lehetne bocsátkozni. Emlité b. Eötvös egy régi hasonlatát: „a hó annál tisztább, minél mélyebből veszik,“ s azt tartja, hogy a számoknál is a mélyre kell hatolni, mert nem a felszínen van a tiszta igazság sat. — A hétfői ülésben beadták a szavazatokat a pénzügyminiszter által kért 15 tagu bizottmányra. Ezután Csiky Sándor intézett interpellációt a honvédelmi miniszterterhez, mert a honvédelmi miniszter a törvényhatóságokhoz már a jövő évi ujonozozásra nézve is intézett rendeletet, holott az országgyűlés még erre nem hatalmazta föl. Gr. Andrassy másnapra ígér feleletet, mivel nincs nála a törvényhatóságokhoz intézett rendelet, pedig onnak felolvasását a felszólalóra megnyugtatónak hiszi. Napirenden az államadosság törvényjavaslata volt, s a vita délutáni majd 2 óráig tartott, s még mindig igen sok szónok volt följegyezve.

* (Az olasz külügyminiszter) a magyar közmunka és kereskedelmi miniszterhez egy magyar nyelven irt levél kíséretében becses éremgyűjteményt küldött, mely a Savoyai-ház történelmére vonatkozó érmeket tartalmazza, a nemzeti muzeum éremosztálya számára. Az érmek — száma 91 — csinos faszekrénykében, igen izletesen és célszerűen vannak elhelyezve, mintegy 2—2½ hüvelknyi átmérőűjek, és igen szép színű fémgyűlékből verveék. Metszésük tiszta és mesteri. Előlapján mindegyik egyegy fejedelem, vagy annak hitvesének magasra kidomborodó képét viseli, megfelelő körirattal; hátlapján pedig ugyanannak személyére vonatkozó, szintén domborművi különféle jelképeket mutat. Berchtold (Beroldo) első savoyai grófon kezdve egész II. Victor Emanuel, Olaszország első királyáig nyolcszáz esztendő t meghaladó szakadatlan sorban tünteti elő e gyűjtemény a Savoyai-ház 41 családfejét és ezek hitves társait.

* (Szilády Aron akad. tag s képviselő,) ki a keleti nyelvekben alapos jártassággal bir, a közoktatási minisztertől fontos tudományos megbízatást nyert. Nevezetesen Bolognába fog útazni, minket érdeklő

Harmadik évi folyam.

50 szám.

December 12. 1867.

Dr. Meisel Farkas, pesti főrabbi.

Midőn földi maradványait az örök nyugalom helyére helyezék, méltán gyászoló hivei s az együtt gyászoló keresztények sorai közül egy férfi, Kovács, bucsuzó szavai közben többek közt ezt mondá:

„Miként Mózes, csak lelkében láthatá népe szabadságát, — ő maga meg nem érheté azt.“

Pátriárkai jellemre illő szavak s ő csakugyan olyan volt, ki szellemének minden erejét s tehetségét, szíve minden nemes tulajdonságait hitsorsosai üdvére fordítá egész életpályáján keresztül, melynek vége épen szent hivatása közben érte. Utolsó szavai is a templomban, istenhez hivaival együtt való imádkozás valának.

Mint kiváló hitszónoknak, hírét távol országokban is ösmerék. Szép, férfias alakján nemes nyugalom kifejezése honolt, mely csak akkor enge-

dett tért a hevületnek, midőn mély lelki meggyőződéséből s erős hitéből eredt erkölcsi tanainak kölesőnzött oly lelkesítő szavakat, melyeket élvezettel s gyönyörrel hallgattak más vallásuk hivei, sőt papjai is.

Mint magánember, ő maga volt legelső s leghibebb követője saját prédikációjának: a legjobb családapá, érintkezéseiben a legszeretetreméltóbb férfi s emberszeretetében, jötevésiben egész bibliai alak, kinek ajtaja mindig tárva volt a nyomor, a szegénység előtt, s kinek embebaráti áldásos működése emlékeit hitközsége s minden nemes jellem kegyelettel fogja tekinteni mindig, az általa életre költött jóteknony

Dr. Meisel Farkas, az izraeliták pesti főrabbija.

intézetekben.

Mint polgár — ő nem volt e hazának szülöttje. Ezért sokan félreértették. Életének javát, kedves emlékekben gazdag ifju éveit, tettűs férfi-

kora legszebb részét, idegen ország határai közt töltötte, oly országban, hol erkölcsileg elnyomott népe szülőföldjének polgára is lehetett, mert annak jogait is élvezhette. Innen szeretete Nagy-Németország irányában, s ez érzelme — mert indokolt — azért nemes is.

Hitszónoki hire indítá itteni hitsorsosait, hogy a pesti papi székkal megkínálják, melyről más község máshová szólíthatá. De mig köztünk vala, papi, emberbaráti és polgári egész élete oly tevékenység láncolata, mely számára a köztisztelet emlékét fokonyként emelte magasra.

Nekünk egyik legkedvesebb emlékün a vele való ismertség, mely alkalmat nyújtott szellemének gazdagságát, ismereteinek bőségét és jellemének fényes tulajdonait tisztelnünk s alkalmat arra is, hogy mint nem e honnak szülőttjét, polgári erényei miatt becsüljük.

Mint említők, köztünk maradása bizonytalan volt s bár hivei nagy része idegenajku, hajlottabb évei dacára is szorgalmasan mívelé magát nyelvünkben s nem mondott le a reményről, hogy valaha majd még e nyelven hirdetheti községében isten igéit.

Ily nemes munkásságu és jellemü férfi életpályája bizonyára minden olvasónkat érdeklí s azért nem vélünk felesleges dolgot tenni, ha tanulságteljes élete adatait itt közzé tesszük.

Dr. Meisel Farkas 1815. júl. végén Kis-Janoviczban, Csehországban született, tekintélyes bérle szüléktől. Az igen tehetséges gyermek, családja szerencsétlensége következtében, 7 éves korában anyja bátyjához került Reichenauba, hol tanítói azon korszellem szerint csaknem kizárólag bibliában és a talmudban adának neki oktatást mi közben élénk szelleme a legszebb reményekre jogosított. Egyik gazdag rokona közbenjárás, következtében 1830-ban a zbraslovici rabbi mellé jutott, kinél 1832-ig folytatta a talmudban való és héber tanulmányait, ez időtől kezdve pedig anyjához költözött Hamburgba, hol mind a zsidó theologiában, mind a klasszikus tanulmányokban oly előmenetelt tőn, hogy három év mulva vizs-

gait kitünően tévén le, beirathatta magát a bo-roszlói egyetembe.

Itt elejénte sokat szenvedett a fiatal tanuló, de később, mint nevelő, jobb helyzetbe jutott. 1843-ban bölcsészeti tudori oklevelet nyert s ekkor Stettinbe hívták meg rabbiul, hol 1859-ig áldásosan működött, mikor is a tekintélyes pesti község hivta meg papjául.

Egyházi szónoklatai leggyakrabban rögtönzöttek s mindamellott szerkezetükben, stíljükben, logikai erejükben kész művek valának. Irodalmi működése emlékei „Wessely életirata“ (1841.), „Prédikációk“ gyűjteménye,“ (1842.) „Herceg és dervis“ (Pesten 1861-ben,) „Homiliák az „*atyák mondásai*“ felett,“ (1855.) „Vocabularium a Penta-teuch“ hoz s aztán az „Eben Bokken“ című könyv, mely nemsokára fog megjelenni.

Emberbaráti nemes szívének pedig a stettini számos jótékony intézetten kívül maradandó emlékei az általa alapított „Meisel-egylet,“ szegény kereskedők kölcsönös segélyezésére; az ő általa létrehozott levesosztó intézet szegény izraelita tanulók számára; a pesti jótékony izraelita nőegylet s ugyanily árvaház, mely az ő lelkes buzdításainak köszöni keletkezését; a „Talmud-Thóra“ azon zsidó gymnáziális ifjak számára, kik papi pályára készülvén, a héber nyelvben tökélyesíteni óhajtják magukat s azon számos más jótékony intézet, melynek lételemre áldozataival s buzdításával befolyt.

Midőn tehát e férfi ravatalát valláskülönbség nélkül a főváros s ország testületei, kitünőségek s a nép ezrei az őszinte részvét érzetével állották körül, ez érzelem nemsak annak nyilatkozata volt, hogy az istentől adott polgárjogokat már a törvényhozástól is megnyert zsidóságot, oly testvérül tekintjük, kinek örömeiben ugy, mint fájdalomiban őszintén osztozunk, — hanem legfőképen azon igaz bánat nyilatkozata, melyet egy kitünő tudós, hivatását áldásosan betöltő férfi s lelke nemes tulajdonai által mások közül kimagasló ember elvesztése fölött érezünk.

Sz. V.

K o s s u t h.

— 1848-ban. —

Háromszáz évig várt rád nemzeted. —
Nem rég jövéél, s több század életed.
Atyád a nép volt s nevelőd a vész,
Vész karja a legjobb baráti kéz.
Véres pallos függ álmaid felett,
De egy nemzet, ki őrzí életed.
Szónok, kitől a zsarnok vére fagy,

Rákóczy égből kitört lelke vagy.
Hullám, mit a vértenger fölvetett,
Hogy elmerítsd, vagy vidd fel népedet.

Mi a szapadság? Isten szép ege,
S lelked e kinyilt égnek gyermeke.
Börtönbe' láttad első sugarát,

Rabtársul ott találd a hazát,
S e két rabtestvér szenvedése nagy —
Sok századok szenvedése te vagy.
Szellő, patak, villám, tenger, vihar,
Hogy sir a lélek, sir rá a magyar.

Beszélj, beszélj, e nemzet téged ért,
Ad életet, vért minden hangodért.
Előre új Washington! ez neved,
Vidd a szabad világba nemzeted.
Kezedben van minden nép zászlaja,
Utánad megy, mint árnyad, a haza.

Törd össze a zsarnokság láncait,
Emeld föl a népek szent trónjait,
Teremts egy új kort, új hazát nekünk,—
Te benned lesz halhatlan nemzetünk.

Ha lesz egy nap, hol millió szemek,
Mint egy szivből egy könyvet ejtenek,
Ha lesz egy sir, a hol reményt lelünk,
— Hisz életed örökké kell nekünk,—
Emléked egy hazának fénye lesz.
Soká mondjuk: Kossuthnak lelke ez.

(A „forradalom költészetéből.“)

Hiador.

Rajzok Konstantinápolyból.

II.

Régen volt, de még ma is beszél az igazságos és hálás nép, hogy a „hódító“ fiához, II. Bajazid szultánhoz, egykor szegény asszony jött alamizsnáért. Kezében pár vadgalamb vala.

Minden töröknek egyik fő jellemvonása a könyörtelenség, miként ezt Istambul falai közt ezer és ezer kegyes alapítvány hirdeti.

Bajazid tehát megszánta a szegény asszonyt, galambjaiért sok pénzt adott neki, a galambokat pedig — tartási alapítvánnyal együtt — az általa épített mecsetnek ajándékozta.

Igy lőn idő multával, hogy e turbékoló állatok annyira elszaporodtak a templom udvarán, mint Európában sehol, még Velence hires sz. Márk terén sem.

A főszegek stilü ivék alatt, kölessel telt hombár mellett, ott ül egy öreg török; kezének legkisebb mozdulatára a galambok ezrei röpködnek körébe, várva az eledelt. Mi néhány parát adtunk az öregnek, s több galambot láttunk érte, mint köleszemet.

E mecset a földött bazár (bezesztán) déli kijáratánál van, közel esik hozzá a tüzlátóul használt szeraszkiek-torony is, melynek tetejéből, mint Istambul legmagasabb pontjáról, a kilátás leirhatlan varázsu.

A járás-kelés e helyen, hol most a leégett faházak helyébe kőpaloták emelkednek, s francia modor szerint széles új utcák keletkeznek, bámulatra gerjeszti az utazót ép úgy, mint a jámbor törököt.

Itt volt hajdan kőalakban Konstantinápoly főtere, a forum Constantini, diszesen kiköveztve, s övezve földött csarnokokkal. Ezek egyik része, melyet 95 oszlop tartott, Anasztázius császár alatt leégett.

Az ivék fölött a keleti oldalon Constantin és Helena szobrai állottak, a nyugoti oldalon pedig porphyroszlopokon 12 sziréna, a bemenetnél

Pallas és Amphitrite. Sőt, miként egy régi följegyzésből olvasám, a Forum keleti részén két nő-szobor is volt szemlélhető, melyek egyike magyar hölgyet ábrázola. Ezt Comnén Emánuel, midőn a magyarok ellen harcra készült, haragjában eltávolíttatá a köztérről.

De a többi remekmű iránt sem volt kegyesebb az idő; eltűnt mind a viszontagságok véstengerében, s ma már csak egyetlen oszlop, az általunk rajzban bemutatott ugynevezett „porphyroszlop“ hirdeti a Forum egykori nagyságát.

Az igaz, ez volt hajdan is földisze a Konstantin-ternek; ő — t. i. Konstantin — emelteté azt dóriai stilben, 100 lábnyi magasra; most azonban a 18 láb magas, négyszögletű talaját is ide számítva, nem több az egész 68 lábnál: maga az oszlop 5 darab 10 láb magas kövekből van összetéve.

Hézagait egykor aranyos győzelmi koszorúk fődék el, azonban részint a tűz, s a még ennél is rombolóbb és ragadozóbb emberi kezek ez ékességtől megfoszták az oszlopot; úgyhogy 1412-ben már vaspánt pótolá az aranyos koszorúkat.

Konstantin, e kissé rajongó, hiú, de azért mégis méltán nagy, imperátor az oszlop tetejére, egy személyben magát, Krisztust és Apollót állíttatá, a mennyiben a frigiai Heliopolis templomából áthozott Apolló szobrát szánta az oszlopra, de úgy, hogy ennek feje helyébe a maga arcmását téteté, és pedig nem dicsfényvel (nimbus,) körítve, hanem a megváltó „kiszögeivel.“

Julián levéteté Konstantin szobrát, s helyébe a magáét állíttatá fel; majd Theodosius lépett oda, mignem I. Elek alatt a földrengés őt is ledobá a magasból.

Ha igaz, a mit történetírók följegyzének, hogy a Rómából (Vesta templomából) ellopott Palládiumot Constantin a porphyroszlop alap-

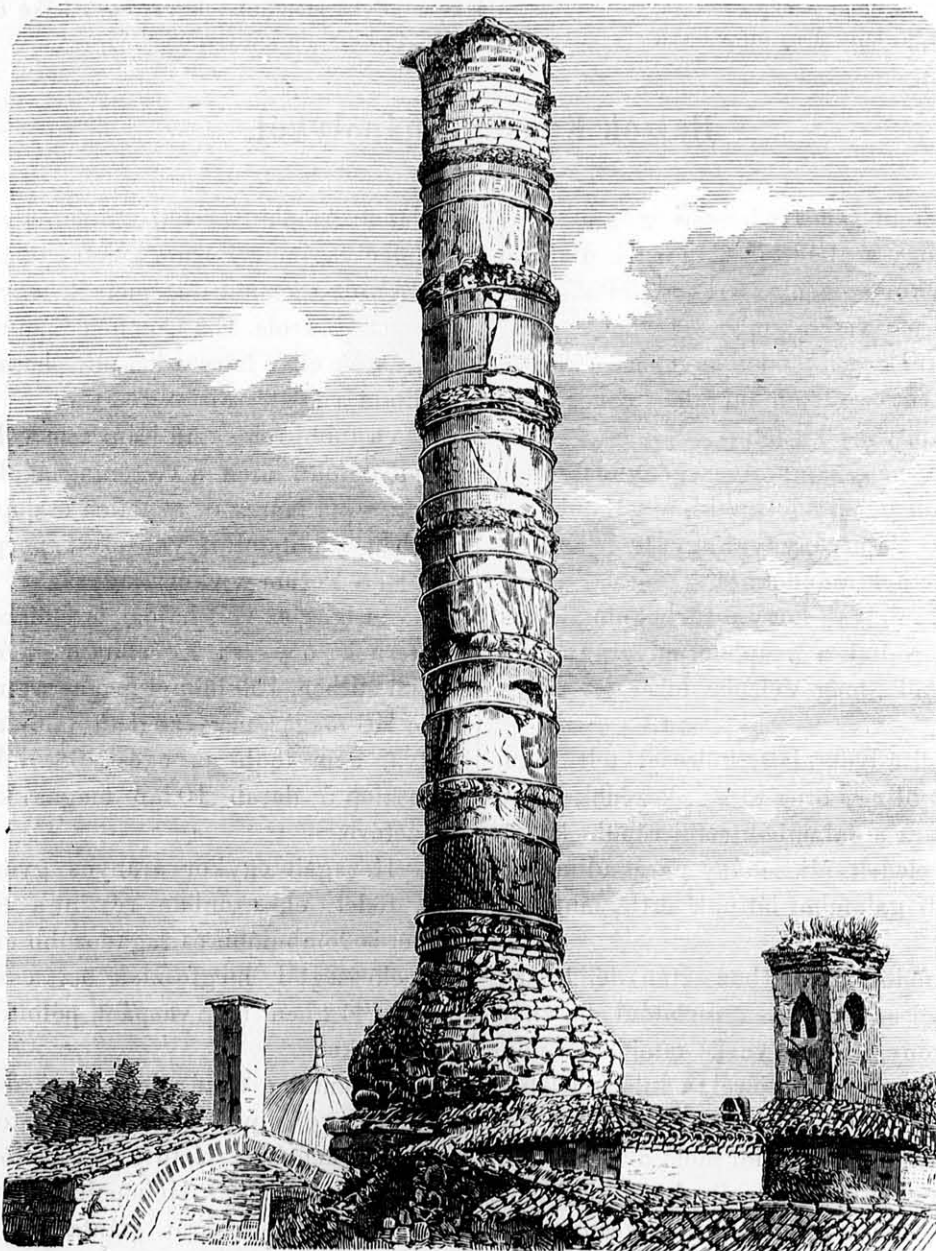
erősségébe rejtette el, akkor az még ma is megvan.

A törökök a porphyroszlopot egyszerűen leégett oszlopnak nevezik; mindenesetre a sok égés annyira megfogá, mikép már a porphyrkő szépsége rajta nem látható.

Vannak, kik állítják, hogy egykor phosphor-

ható ezekből, mily bő tere nyilik még ma is a régésznek Istambulban.

Az ujkori diplomata is könnyebbült kebelvel bámulhatja meg a Forum romjain ama házat (Eltsihán), melyben az idegen hatalmak küldöttei szállottak s a fényes Porta részéről erős vigyázat alá voltak vetve, míg megengedettnek nékik Pérán lakhatni.

A porphyr-terony Konstantinápolyban. (Eredeti fénykép után.)

ral volt bevonva e magas oszlop, a célból, Velük is nagyot fordult a világ, Konstantiná-
 hogy éjnek idején világa által kalauzoljon. Lát- polyban most ők az urak! **Reményi Károly.**

Pesti életképek.

II.

A hordárok.

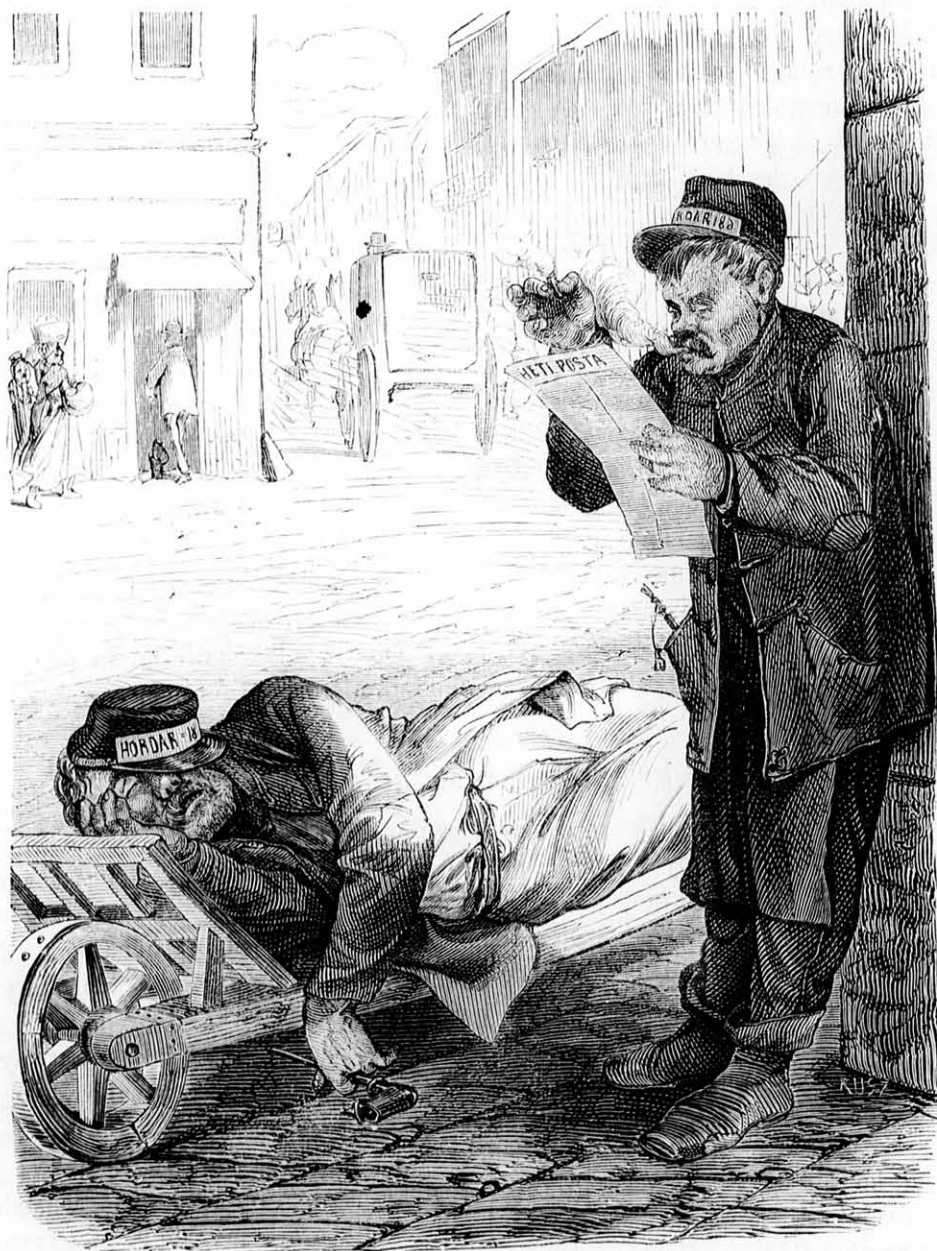
Ime a mi közösügyes barátaink, a kik nekünk, közös terheket! — Ők most már nélkülözhetle-
 — fővárosiaknak — annyira segítenek viselni a nek egy nagy város élénkségének beburrozására.

Fővárosi ember alig képzelhet magának utcasarkot falragaszok és hordárok nélkül. Ott keresi mind a kettőt, és ott találja meg mind a kettőt.

Az utcán járókelő vidékinek legelsőben is a hordár tűnik föl, szürke, vörös zsinóros ruhájában, sapkáján fényes bádogszalaggal, mely hirdeti, hogy ő az emberiség szolgálatára szentelte napjait, hogy ő kész esőben, porban rendelkezésére állani

leolvashatod a *numerusát* is, mert oly hálátlan időkben élünk, hogy a szolgálatkészség embereinek nevét a szolgáltatás emberei soha sem akarják tudni. A hordároknak sines nevek, csak numerusok. Számok fejezik ki a hordárok hasznavehetőségét.

Ezek a hordárok nagyon bizalmi férfiak a közönségnek. Hány titkot szönek, hány titoknak vetik

A pesti hordárok. (Jankó Jánostól.)

mindenkinek; kézhez szolgáltat gyöngéd és goromba leveleket, elmegy a zálogházba, haza megy a felső kabátért, elhozza az esernyőt, elviszi az ilatos bokrétát épen úgy, mint a vaskos csomagokat; sőt ölébe veszi a sétálni indult mama megmakacsodott fiacskáját épen úgy, mint az ölebet, stb. S ezt mind az az egy szó hirdeti: „hordár,” melyet sipkájáról olvashatsz le. Ezenkívül még

meg első alapját. E durva egyenruhás emberek hányszor szolgálják Amort. Az ő kérges kezük által hány gyöngéd szív érintkezik! Náluk a titok öli meg a titkot. Egyik titkot elfelejteti a másik titok.

A közönség bizalommal van hozzájuk, bizalommal még a házmesterek is, kik egy-egy hordár előtt fölnyitják a szoba ajtaját, hogy kivigye be-

lőle, a mire megbízást kapott. S e bizalom számokra van alapítva, s a számok igazsága megdöntetlen. Azokat a számokat értjük, melyek a hordárok sipkáján vannak. A megbízó első tekintete e számra esik. A hordár a megbízás után nyugtatványozza önmagát. Kiveszi tárcáját, mely rendszeren tele van jegyezgetve s előkeresi belőle *névjeggyét*. Ezen rajta van a sipkáján látható szám, rajta a dátum, és az is, hogy az a szolgálat, melyre most vállalkozik, mennyi értékű. A szolgálat tarifája a távolság, városrészek és az idő szerint változik. Miután így nyugtatványozta magát, hatalmadba jutott s ha megbízásában nem úgy járt el, mint kellett volna, az igazgatósághoz kell fordulni. Az igazgatóság — ha jól emlékszünk — 30 frt értékig vállal felelősséget.

A hordárok hova-tovább be vannak sodorva a fővárosi tennivalók árjába. Egy havi bérlettel napjának bizonyos idejét is meg lehet venni. Akkor reggel felkölt, kitisztogatja ruhádat, rendbe hozza szobádat, s ha ezt elvégezte, megszűnt minden diplomatiái összeköttetés, s ő elfoglalja állomását valamelyik utcáson. Hordanak szét hirdetések is, kezébe nyomják minden járókelőnek, tele rakják vele a kávéházak asztalait; vagy utcahosszant, egy nagy táblára kifüggesztve, hordozzák oly nyugalommal, melyen látszik, hogy erre az időre nem a magok emberei. Költözéseknél, hordozásoknál nagy szerepet játszik a hordár; de

legmegbecsülhetlenebb oly dolgoknál, melyek lőtás-futással vannak összekötve.

Mióta a hordárok testülete fenáll, tömérdek sokat lenditettek a főváros kényelmén. Az ő egyenruhájok az egész város urasági liberiája.

Egy egy ügyes hordár sokat megkeres naponkint, s némelyik oly kapós közülök, hogy állomásán alig kell egy-két percet vesztegelnie. Az igazgatóságnál *papír-jegyekkel* (bárcáknak hívják) számolnak be, s a hiányzó bárcák értékét kézhez kell szolgáltatniok. Rendszeren azonban többet kapnak a megbízóktól, mint a mennyit a tarifa szab meg. Egy hordár napi díja 70 kr.

A hordárt képbemutatni nagy feladat. Őt csak lőtás-futása és működése közben lehet tökéletesen megismerni.

Rajzolónk ügyes ónja a pihenés pillanatában mutatja be őket. Nagyon helyesen tette, hogy hirlapolvasás közt állítja elő az egyiket, mert ez emberek annyit érintkeznek a világgal és különböző körökkel — ha csak a küszöbön keresztül is — hogy okvetlen a pallérozott osztályhoz tartoznak. Érdekeltségük is nagy lehet, mert annyi helyen forognak, s oly tág ismeretségük lesz csakhamar, hogy az érdekeltségnek föl kell bennük támadni sok minden iránt, s eleget láthatjuk, hogy ezt hirlap olvasással igyekeznek kielégíteni.

A másik alak talicskáján piheni a fáradalmakat, míg valaki föl nem veri.

Falusi szokások a székely földön.

Alig veszi észre a székely nő, hogy szerelme gyümölcsét hordja szive alatt, azt nyomban valakinek háznépe közül besugni kötelességének tartja, mert attól fél, hogy titkolódzással születendő magzata néma fogna maradni. Hetek, havak folytával a házbeliek legkisebb kiméletben sem részesítik, hanem velök együtt a legsúlyosb mezei munkákban egyenlően kell egész a lebetegedésig osztoznia. De nehéz munkákat kelljen bár végezniök, isten oly életerővel áldá meg a természet e gyermekeit, hogy a kora- vagy halott-szülés esetei ritkán fordulnak elő náluk.

Világra jövén az új családtag s [beszereztetvén a lakoma kellekei, a bábát elküldik meghívni a komákat, kiknek száma rendszeren négy; de ha úgy történt, hogy a gyermekágyast annakelőtte négnél többen hívák meg komaasszonynak, azok mind meghívandók. A bába tehát elindul s bejárja a kitüzötteket, s elmondja, hogy N. N. (a csecsemő szülői) tiszteletök mellett bocsánatot kérnek N. N.-től (itt megnevezi a komának hivat-

tat,) mikép alkalmatlankodnak nekie s arra kéri, lenne tanuja ujdjon született magzatjok megkeresztelésének.

A meghívás — habár néha nem szívesen is, — elfogadtatik, s nincsen rá példa, hogy azt visszatutasítanak, még akkor sem, ha a legszegényebb pásztorok, — hogy pártfogókat nyerjenek, — vagy cigányok a vagyonosabb, s e miatt befolyásosabb családokat, s ezek adott alkalommal viszont amazokat kéretik föl komácul.

A keresztelés után a komák a házhoz menvén, elkezdődik a lakoma; de megjegyzendő, hogy ez előtt mindenki tehetsége [szerint 30—50 krnyi ugynevezett keresztelési pénzt ad, mi egészen a gyermekágyas tulajdona s gyermekének azon leginkább gyölcset vesz ingecskekre. Fölösleges említenem, hogy a lakoma pohárüritések, tréfák, kacaj közt vígan, soknál majdnem estig foly, s hogy a családátya a pazarlásig bőkezű, kínálásban fáradhatatlan; csodálhatni-e tehát, hogy a lakomázók végtére neki hevülnek s többnyire dalo-

lás közt, a vagyonosabbaknál néha hangszernél táncra kelnek, hogy nagyra nőjjon a „kendör.”

Kényök-kedvökre kimulatván magukat, az anyára s gyermekére, az atyára s az egész házra pazarul szórt áldáskivánatok közt végre a komák — a férfiak többnyire dalolva — eloszlanak.

A lakomát követő napokban a gyermekágyasnak komaasszonyai ételt négy vagy ötször, a gazdagabbak többször is visznek.

Továbbá kötelessége a bábának egy hétig a gyermek-ágyast naponkint kétszer meglátogatnia, a gyermeket megfürösztenie s egyéb dolgait elvégezni, s ezután az avatásra elkisérnie, s ezzel tisztét az anya körül befejezi; bérül egy véka (16 kupa) rozstot kap.

Avatás után szabadon járhat, s járnia kell, mert

kivált a mezei munka idejében, azonnal veszi gyermekét, ringafáit s a mezőre dolgozni megyen. Itt a csecsemőt ringafák közé kötött lepedőbe fekteti, s ha van nagyobb 5—6 éves gyermek a családban, azzal ringattatja; ellenkező esetben magára hagyja, hozzá csak sirtakor megyen, midőn már elrekedésig kisirta magát.

Igy neveltetik s így nevededik a székely nép gyermeke. Alig érte el 5—6 éves korát, szülői máris kora tavasztól késő ősziig egyre másra, p. o. liba-, bárányörzésre, sőt marhalegeltetés körül is alkalmaztatják, a téli hónapokban pedig 11—12 éves koráig, jóllehet betegség vagy más ok-szülte félbeszakítással, a szegényebbek is iskoláztatják gyermeküket.

Szerehatszögi.

A Libanon és cédrusai.

A Libanon hegysége, mely már az Ó-testementben is szerepel, Cyprus-szigettel majdnem ugyanazon szélességi vonalon, Kelet-Ázsia partján, a szent történetekből oly nevezetes Palesztina fölött húzódik el s vele majdnem párhuzamos vonalban fut az ugynevezett Anti-Libanon hegylánc. A Libanon hegysége közönséges számítás szerint Tripolisznál kezdődik s a kelet-ázsiai partokkal hasonló irányban futva, körülbelül Szaidáig húzódik. (Lásd Ázsia közönséges térképeit.) Logmagasabb csúcsa 10,200 láb magas a tenger színe fölött.

Ez az egész libanoni hegylánc roppant meredek és szakadékos, e mellett keletfelé tekintő oldala kietlen és tökéletesen terméketlen, s csak a tengerfelé, azaz nyugatnak fekvő része alkalmas a művelésre. Az ezen hegylánccal párhuzamosan futó Anti-Libanonnak pedig keleti oldala termékeny, míg nyugati része egészen avar, sziklás, úgy hogy a két hegylánc kietlen oldalait fordítván egymásnak, a közéjük zárt völgyben fekvő Coele-Syria határait terméketlen meredélyek képezik. E vidék egyedüli nagyobb folyói a Jordán és az Orentesz, általában véve azonban a Libanon — más hegységekkel összehasonlítva — vizek dolgában igen szegény, min nem esodálkozhatunk, ha tekintetbe vesszük, hogy ott éven át sokszor kilenc hónapig sem esik az eső, minek oka, hogy e hegyek erdőtlenek.

A Libanon hajdanta oly igen híres cédrus-erdői már majdnem egészen eltűntek, s ma már a fák-ból csak egy kis ligettel — mintegy ötödmért-földnyi területen — dicsekedhetik, mely a bsirraji

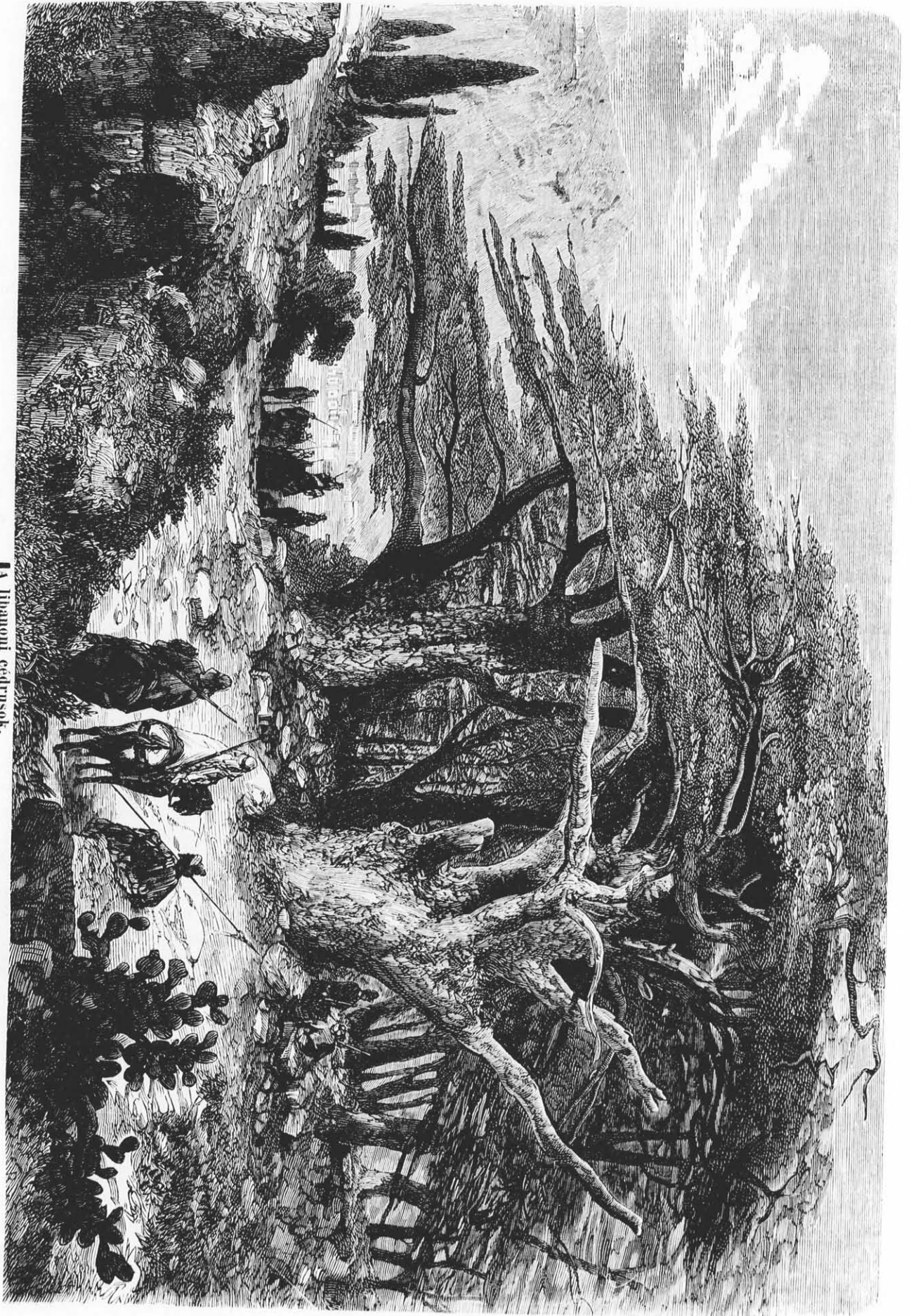
uttól nem messze, a bálbeki völgy felé fekszik. Itt azonban még láthatni néhány óriási nagyságu cédrust, melyek közül öt darabról azt tartja a hagyomány, hogy e fák már akkor is állottak, midőn bölcs Salamon király Jeruzsálemben építetvén Jehova tiszteletére a templomot, az ahhoz szükséges fát a Libanonról hozatta.

Képünk az ősi cédrusok egyikét ábrázolja, melyek kérgébe részint a kegyelet s részint a hiúság számtalan feliratot vésett be az ősidők zarándokaitól kezdve a mai napok turistáig.

Ligeti Antal festész hazánkfia az ötvenes években tanulmányai végett meglátogatván Ázsiát is, a Libanonon több hétig tanyázott sátor alatt, vázlatokat készítvén e hegység festői népéről és sajátos jellemű vidékeiről. Tanulmányai eredménye többek közt egy nagy olajfestmény, a „Libanoni cédrusok“ címmel, mely néhány év előtt volt a műtárlatban kiállítva.

A cédrus a fenyőfák csoportjához tartozik. Szintén tülevelű, mint azok, csakhogy rendkívül terebélyes s doboza (magtartalmazó gyümölcse) hatalmas. Fája vereses színű s igen illatos.

A Libanon hegységei közt tartózkodó népek szinteg ugyan a konstantinápolyi porta fönnhatósága alatt volnának, valósággal azonban függetlenek. E népségek közt legnevezetesebbek a druzok s a maroniták. Amazok vad, rablókalandokra igen hajlandó nép, szinteg mohamedánok, valósággal azonban egy még nem igen ismert titokszerű vallás követői, kik a maronitákkal folytonos viszályban élnek. Ez utóbbiak leginkább pásztorkodást, selyem-, bor- és dohánytermesztést űznek, igen

A Libanoni cedrusok.

jó harcosok s általában keresztények. A maronita-felekezet egy külön szektát képez a keresztény egyházban.

Nem lesz talán fölösleges, ha ezen érdekes népről itt néhány szót ejtünk. A maroniták (különben arab nemzetiségűek,) nevüket két Maron nevű baráttól kölcsönözték, kiknek egyike Krisztus után az ötödik, másika a hetedik században élt. Ezek azt tanították, hogy Krisztusban ugyan isteni és emberi természet egyesült, azonban csak

egy 12 év előtt, midőn két maronita pap hazánkban is megfordult.

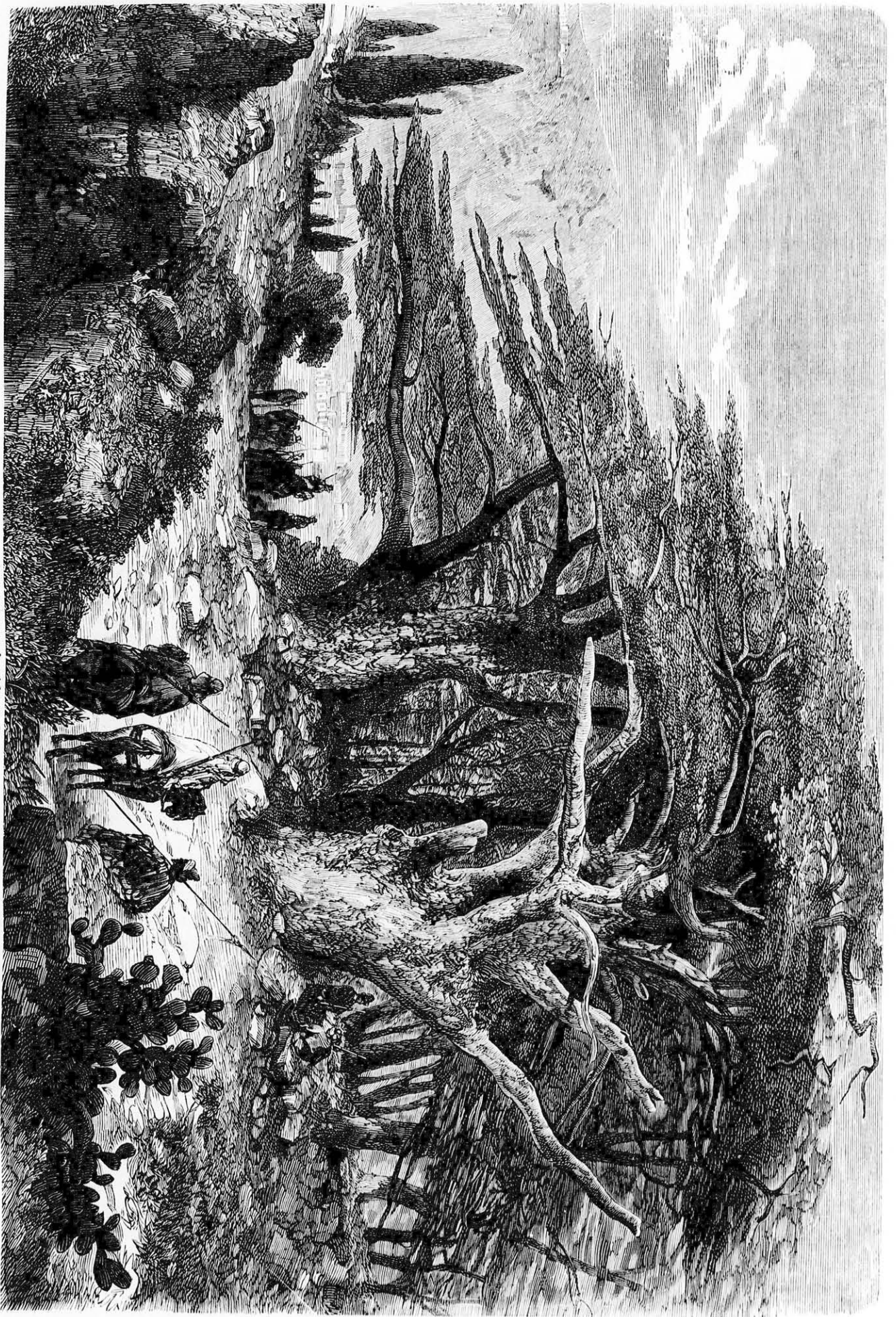
A katolikus maroniták más dolgokban is különböznek egyéb pápistáktól, így például számos zárdájukban élő apácáiknak szabadságukban áll bármikor visszatérniök a világi életbe, s e mellett vallási gyakorlatuk (kultus) számos ó-héber és mahamedán szokással van egybekötve. Ligeti például a Libanonon tartózkodásakor elment egy maronita kápolnába a misére, mely oly mó-

Salamon kibékülése Sz. Lászlóval. (Klimke vics F. olajfestménye után. Szövege a tulsó lapon.)

egyféle akarattal hatott (monotheismus,) mely tanításukért az igazhitű keresztények részéről dühös üldöztetést kellett szenvedniök. E barátok hívei azonban oly hősileg védték magukat a Libanonban, hogy nemcsak vallási, hanem politikai függetlenségét is vívtak ki maguk számára. — 1736 óta elismerik a pápa hatóságát, (tehát pápisták) azonban papjaik házassodhatását s istentiszteletükben az arab nyelvet kikötötték maguknak. S így a maronita papok arab nyelven miséznek, miként ennek magunk is tanúi voltunk mint-

don folyt le, mint a hogy tarthaták ezt a kereszténység első századaiban. — A hívek a szent helyre beléptük előtt levetették lábelleiket s azt az ajtón kívül hagyták, azonban turbánjukat a templomban is fejükön tartották. Ott benn törökösen lábukat maguk alatt keresztbe vetve, törökösen telepedtek le a földre, s az evangelium után áldást úgy adott a pap, hogy ministránsát (egy maronita férfit) megölelé s megcsókolá, ez aztán hasonlót tett a hozzá legközelebb állóval, az szomszédjával s így tovább. Így volt szokás ez

A Ibanonni cedrusok.

jó harcosok s általában keresztények. A maronita-felekezet egy külön szektát képez a keresztény egyházban.

Nem lesz talán fölösleges, ha ezen érdekes népről itt néhány szót ejtünk. A maroniták (különbön arab nemzetiségűek,) nevüket két Maron nevű baráttól kölcsönözték, kiknek egyike Krisztus után az ötödik, másika a hetedik században élt. Ezek azt tanították, hogy Krisztusban ugyan isteni és emberi természet egyesült, azonban csak

egy 12 év előtt, midőn két maronita pap hazánkban is megfordult.

A katolikus maroniták más dolgokban is különböznek egyéb pápistáktól, így például számos zárdájukban élő apácáiknak szabadságukban áll bármikor visszatérniök a világi életbe, s e mellett vallási gyakorlatuk (kultus) számos ó-héber és mahamedán szokással van egybekötve. Ligeti például a Libanonon tartózkodásakor elment egy maronita kápolnába a misére, mely oly mó-

Salamon kibékülése Sz. Lászlóval. (Klimkovicz F. olajfestménye után. Szövege a tulsó lapon.)

egyféle akarattal hatott (monotheletismus,) mely tanításukért az igazhitű keresztények részéről dühös üldöztetést kellett szenvedniök. E barátok hívei azonban oly hősileg védték magukat a Libanonban, hogy nemcsak vallási, hanem politikai függetlenségét is vívtak ki maguk számára. — 1736 óta elismerik a pápa hatóságát, (tehát pápisták) azonban papjaik házasodhatását s istentiszteletükben az arab nyelvet kikötötték maguknak. S így a maronita papok arab nyelven miséznek, miként ennek magunk is tanúi voltunk mint-

don folyt le, mint a hogy tarhatták ezt a kereszténység első századaiban. — A hívek a szent helyre beléptük előtt levetették lábbelieiket s azt az ajtón kívül hagyták, azonban turbánjukat a templomban is fejükön tartották. Ott benn törökösen lábukat maguk alatt keresztbe vetve, törökösen telepedtek le a földre, s az evangelium után áldást úgy adott a pap, hogy ministránsát (egy maronita férfit) megölelé s megcsókolá, ez aztán hasonlót tett a hozzá legközelebb állóval, az szomszédjával s így tovább. Így volt szokás ez

Krisztus után az első századokban, s így van szokásban némely ünnepekor maguk a mohamedánusok közt is.

A maronita keresztényeknek külön pátriárkájuk van, ki „antióchiai pátriárka“ címet visel.

Salamon kibékülése sz. Lászlóval.

Egy szép magyar történeti képet mutatunk be ezuttal olvasóinknak, mely a nyughatlan Salamonnak szent Lászlóval való kibékülését ábrázolja Sz. Fehérvárrt, szent István sirja fölött. Az eredeti olajfestmény szerzője Klimkovics Ferenc, kinek e derék művéről — elkészültekor — sokat és dicsérőleg irtak lapjaink.

Olvasóink ismerik Salamon történetét, kinek neve maig is él Visegrád egyik tornyában. Képünkre vonatkozólag azonban nem lesz tán felesleges elmondanunk, hogy a hitszegő király Mogyoródnál csatát vesztvén Géza és László királyi hercegek ellen — a mosonyi várba menekült s ott készült magát védeni.

Salamont a hercegek nem üldözik, hanem csak saját édesanyja dorgálá a földözött polgári háboru miatt, a miért a bösz király őszhaju anyjára emelte kezét. Anyja megátkozta s neje elhagyta őt, más karjaiba vetvén magát.

Ezután még soká tartott a viszály; a nemzet Salamont örökre száműzte s helyébe Gézát, majd Lászlót választá fejedelméül. — De Salamon csakhamar megint visszatért és László király a koronán kívül mindenét megosztá vele. — Hanem Salamont rossz szelleme nem engedte pihenni; orgyilkosokat fogadott László ellen, azok elárulák s ő mint fogoly, a visegrádi toronyba záratott el. Ezt nevezik maig is róla Salamon tornyának.

Gergely, az akkori pápa, minden akkor élt fejedelem ostora volt, ki előtt maga Németország császára is mezitláb várt bünboesánatot. Csak László, a magyar király nem hajtotta meg előtte koronás fejét, sőt midőn Boleszlávot az egyházi átok földönfutóvá tette s nem engedte őt Magyarország határain belől üldözni, e dac meglepte Gergely pápát, de meg is nyerte, s azon fejedelmet, ki népe szeretetében bizva, az ő mindenható bulláival szemközt mert nézni, minden áron meg kellett nyernie. Azért a római püspökök nagygyűlésében elhatározott, hogy a magyarok első királya István, és ennek fia Imre, a szentek sorába igtatva, holttesteik az oltárra köztisztelet végett kitétessenek.

A pápai követ, s a király és püspökök leszálltak a székesfehérvári templom kriptájába, de a legenda szerint a sirkövet, mely István koporsóját födé, semmi emberi erő nem bírta helyéből kimozdítani. Ekkor egy, a somlyói erdőben lakó női remete azt nyilvánította, hogy a kő addig ki nem mozdúl belyéből, mig Salamon szabad nem lesz. László király megnyittatá börtönét s békülő jobbját nyujtá neki a kriptában, a szent király hamvai fölött, s aztán a koporsó födelét le lehetett emelni.

Képünk ezen jelenetet ábrázolja, megragadó, erős alakításban.

Komáromi napok 1849-ben.

XVI.

Elborult kebellet, fájó gondolatok közt kell följegyeznünk azon gyászos tényt is, melyet némely meggondolatlan roszakaratú izgatásai következményekint tekinthetünk, melyre mindig megrendül szívünk, ha hű emlékezetünk, ama nagy mult enyészhetlen dicsőségei körül révedezvén, ezt is megpillantja.

Egy véres, életemésztő büntetés az, mely 1849. szeptember 4-kén hajtattott végre, s melyről a hadseregi parancs a következő napon így szólt:

„A tegnapi szomorú események következtében, melyek szerint a 60-dik zászlóaljából 28 szökevény közhonvéd és 60 Boeskey-husár, kik a haza jelen vészes körülményeiben a további szolgálattételt

erőszakosan megtagadni nem átallották, halálra ítéltettek; a honvédek közül 8, a huszárok közül 7, golyó által kivégeztetett, a többiek, némely könnyítő körülmények tekinteténél fogva, kegyelem útján a halál büntetésétől fölmentettek; felhiva érzem magamat, a hadtest, zászlóaljnak s önálló csapatok parancsnokságait ezennel komolyan felszólítani, miszerint a történt kivégeztetéseket tudomására juttatván a legénységnek, őket jelenleg nagyszerű feladatunk komolyságáról felvilágosítva, bennök a haza iránti szeretetet, s ezzel kapcsolatban levő önfeláldozási készséget öregbiteni igyekezzenek, egyszersmind figyelmeztessék s komolyan intsek, hogy a tegnapi szomorú eseten

okulva, minden ellenszegüléstől s további megszőkéstől ovakodjanak ; ellenkező esetben kénytelen leszek a katonai szigorú törvény értelme szerint a vétkeket büntetni. — *Klapka*, tábornok.

Mit nem szül a roszakaratu izgatás, mit nem szül a meggondolatlan cselekedet, mit nem szül a szenvedély tüze! Azon hősök közül néhányan, kik a magyar haza századok óta sóvárgott függetlensége és szabadsága érdekében, önzéstelenül, tiszta meggyőződéssel harcolának győzelmesen 1848—49-ben egész augusztus 3-ig, a legvésebb csaták viharában, s élve maradtak, most föbe lövettek, mert nem teljesíték köteleességüket.

XVII.

Hogy a vezér minden tekintetben vezér legyen, úgy kell gondoskodni s intézkednie, mint a hogy a komáromi várőrség vezére gondoskodott s intézkedett.

Szeptember 6-kán azt adta tudunkra a hadseregi parancs, egyrésztől gazdálkodási tekintetből, hogy „az élelmi szerek naponkénti drágasága kényszerít, a tisztikart, valamint az összes sereget felszólítani, miszerint ezen körülmény miatt, mely egyébiránt minden zár alatt levő várban bekövetkezni szokott, *legkevesébb se csüggedjenek.*“

„Egy kis nélkülözést szeretett hazánk boldogítása tekintetéből mindenki örömmel tűrhet.

„Én lelkiismeretesen fogok gondoskodni arról, hogy a legszükségesebbek, mint: hús, szalonna, bor, kenyér, a seregnek legpontosabban kiszolgáltatassanak, oda utasítván egyszersmind a tisztikart, miszerint az rátióját, a kiszabott csekély áron, az élelmi gondnokságtól mindenkor, akadály nélkül kivesse.

„Ezen kis visszatartóztatás egyúttal azon állapotba helyez, miszerint mindenki magának néhány forintot, habár bankóban is, megtakaríthat.

„Mindenesetre fogok gondoskodni arról, hogy az ostrom végével ezen bankjegyek ezüstre vagy aranyra, vagy olynemű pénzekre, mineműt a birtokos kíván, kiváltassanak.“

Másrésztől hadtani szempontból a következőkre figyelmeztetett:

„Az ellenség közeledése az előőrsökön a legnagyobb elővigyázatot igényli, azért hát meghagyatik az előőrsön álló mindennemű parancsnoknak, hogy az előőrsi szolgálatot a legpontosabban teljesítsék, az őrséget mindenkor ébren, készen és rendben tartsák ; minthogy én minden ebbeli hanyagságot a legkeményebben s a körülményekhez képest *halállal* is fogok büntetni.“

XVIII.

„Minthogy a rendőrség jelentése szerint némely komáromi kereskedő minden módot elkövet, hogy árukat és élelmi szereket a városból ki-csempészhessenek, meghagyatik minden előőrsi parancsnoknak, hogy minden illetén, a városból kimenő s árukkal vagy élelmi cikkekkel rakott kocsit azonnal letartóztassanak és azt a rendőri hivatalhoz bekisértessek,“ — így szólt a szeptember 7-kén kelt hadseregi parancs.

Az ily hadseregi parancs — méltán kérdezhajjuk — vajjon becsületes hazafiak ellen volt-e intézve?

Ugyane napon kelt „rendőrségi rendeletek“ is tétettek közzé, tartalmuk következő:

„A polgári és katonai hatalom részéről alakított s végrehajtói hatalommal felruházott *vegyes rendőrség* folyó évi szeptember 6-kán kelt határozatánál fogva, a közönséggel szigorú megtartás és hozzá alkalmazkodás végett, tudatandók:

„1. Megengedtetik ugyan a vidéki áruk s élelmicikkek behozatala ; kötelesek azonban

„a.) a dunántúli vidékről bejövő eladók áruikkal az ugynevezett *dunai szigetben* nekik kimutatandó helyen, mint piacon megállni s az ott felállított rendőrség felügyelete alatt azokat eladni. A Csallóközből és a Vágdunántulról jövőkre nézve piacul a *Rozália-tér* jelöltetik ki ; e tér levén egyébiránt a városiak piacul is kimutatva.

„b.) Az így bejövendő vidéki eladók a katonai rendőrség legkülsőbb állomásánál, az illető rendőrségi tiszt felügyelete alatt, egy a mondott piacra szóló *szabad meneti jegyet* kapnak. Onnan pedig netán a városba vásárlás vagy más bármi ok végett bejönni szándékozók, csak az említett piacon felállított rendőri tisztnek tudta, beleegyezése s felügyelete alatt, a körülmények szerint kísérettel, vagy attól nyeredő szabadmeneti jeggyel eresztetnek be.

„c.) Mindezen jegyek — melyek egyszersmind kimeneti jeggyül is szolgálnak, — ott, hol a bejövetel alkalmával nyeretnek, kimenetelkor az illető tisztnek visszaszolgáltatandók.

„2. A városból a *belső várba*, látogatás vagy élelmi cikkek eladása végetti juthatás, úgy a városbelieknek, mint a fönnebbi pontokban említett vidékieknek, csak a városi fő-örtanyán levő rendőri tiszttől nyeredő *külön szabadmeneti jeggyel* engedtetik meg.

„A várbeli családos tiszt urak oda utasítatnak, hogy mind nejeik s gyermekeik, mind cselédjeik számára katonai rendőrfelügyelő tiszt; Boros Fe-

renc százados urnál (kis piac 1093. sz. a.) *állandó* szabadmeneti jegyet váltsanak.

„Szintugy a váröröditési, fegyvergyári és tüzérségi intézetekhez dolgozás végett beviendő munkásokra nézve megállapittatik: hogy számukra az őket alkalmazni kívánó tiszt urak ily *állandó* szabadmenti jegyet szintén a katonai rendőrségi felügyelőnél szerezzenek.

„Az e pontban említett cselédek s munkások számára váltott állandó szabadmenti jegyek, azoknak elbocsáttatása esetében ugyanott, a honnan váltattak, az azokat kivett tiszturak felelőssége alatt ismét visszaadandók, minden egyéb szabadmenti jegyek amugy is csak a kelet napján lévén érvényesek.

„3. Mindenki a városban tartózkodó vidéki vagy idegen — (a zászlóaljakra tettelesen be nem sorozott, sőt a beteges, de akármely, a városban levő katonai intézet mellett, u. m. a katonai intendatúránál, kórháznál stb., habár állandóan is alkalmazott, tiszt urakat sem véve ki) *köteleztetik e rendelet kihirdetésétől számítandó 48 óra alatt*, különösen a katonai egyének, Boros Ferenc százados s katonai rendőr-felügyelő urnál (kis-piac 1093 sz. a.) a polgári egyének pedig a városi kapitányi hivatalban a polgári rendőrfőnök ellenjegyzése mellett nyerendő, és határozott rövid időre szóló vagy állandó *tartózkodási jegyet* váltani.

„Szintugy a városi ház- vagy laktulajdonosok, ugy a vendégfogadók, a legszigorubb büntetés terhe alatt köteleztetnek, hogy a náluk eddig is tartózkodó, bárminémü életmódu és nemü vidékieket, vagy idegeneket — ha azok e rendelet

kihirdetésétől számítandó 48 óra alatt magukat szabad tartózkodási jeggyel el nem látnák — ezen idő lefolyta után legfőlebb 2 óra alatt följelenteni.

„Az ezután a városba netán bejövőknek ily tartózkodási jegy nélküli befogadása, szintén a legszigorubb büntetés terhe alatt ezennel tiltatván.

„4. A városból ennek határába munka végetti *kimenetelt* illetőleg: a kimenni szándékozók a városi kapitányi hivatalnál 24 órára szóló szabad kimeneteli jegyet váltani s ezt a katonai rendőri hivatal irodájában (kis-piac 1093. sz. a.) ellenjegyeztetni kötelesek; — e kimeneti jegyek visszajövetelkor a város kapujánál az illető tisztnek ismét visszaadandók lévén.

„Végre, kik előre nem látható bárminő oknál fogva a város határából ideiglenesen eltávozni kívánnak, azok rendes utlevelüket *megbírálás és ellenjegyzés végett* Szabó Zsigmond ezredes térparancsnok s katonai rendőrfőnök urnál, a várban, bemutatni köteleztetvén, az csak ily ellenjegyzés mellett leend érvényes.

„Kelt a komáromi várban, a rendőrségnek 1849-dik évi szeptember 7-kén tartott vegyes üléséből. Térparancsnok s katonai rendőrfőnök *Szabó Zsigmond* m. k. ezredes. Polgári rendőrfőnök: *Pomutz György* m. k.“

A riasztó végveszély napjaiban — midőn a kémekek és bünös hazafiak, vagy hogy is nevezzük őket, csoportosan tolongtak a vár falain kívül és belől — eszélyesség lett volna-e nem ily szigoruan intézkedni?

Hunary Dániel.

Egy hét története.

— Dec. 9 —

(V.K.) Hátunk mögött a quóta-hét, előttünk az államadósság komor hete. Egyformán fontos és egyformán unalmas mind a kettő. Virágokrétát nem köthetünk bennök, miután az egész nem más, mint ama töviskekből való bontakozás, melyeket a fejünk tetejére dobáltak. Arról a szörnyű nagy hidvám fizetéséről van szó, melyet meg kell adni, ha azt akarjuk, hogy az ígért földjére bocsás-sanak.

De az ár oly nagy, hogy nem csoda, ha akadnak, kik politikai Hamletökké válnak, s a küszöbön a „menni vagy nem menni“ monológját töprengik el.

Azonban végre is a többség határoz, mely azon jó reményben él, hogy az „ígért föld“ dús aratásai-

ból — csak el ne verje a jég! — kitelik majd a nagy hidvám is, melyet ide át szintén csak megvennének rajtunk, a nélkül, hogy egyszermind átmehtetnénk és arathatnánk.

A képviselőházban alig vitattak nagyobb horderejű és szárazabb tárgyakat.

Némely szónok igyekezett ugyan a számok ridog csoportjai fölött a kedélyesség kötelét is kifeszíteni, s azon néhány csinos pirouettet csinálni; fordultak elő hevesebb jelenetek is; de végre is ez az élénkség sem volt nagyobb, mint a a kelletlen táncosé, ki nem a maga jó szántából kerekedett föl, hanem a kit — akar vagy nem — táncoltatnak. Forog, mert csipi a tarantella.

Maga az időjárás is apropos színeket kölcsön-

zött e napok történetéhez. Múlt héten a quóta-napok unalmaságát illusztrálta: egyhangúlag esepögő ködös éggel, sáros, sikamlós járdákkal, melyeken kedvetlenül jártunk, hanem — hiába — ezuttal nem járhattunk másokon, kedélytelen, kilátástalan szürkeséggel, ásító ajkakkal, és tüszkölő orrokkal, melyek rossz szagot éreztek maguk körül. — S az államadósság hete még komorabban, még ridegebben kezdődött, s csipős, fagyos hó vegyült az unalmas téli eső közé, s a gazda megijedt, hogy ha ily körülmények után hamar beáll a fagy, (s ki tudná előre az idő és politika járását!) oda lessz minden vetés!

Teljességgel nem kívánjuk bizonyítgatni, hogy titkos összefüggés létezik az ég és föld dolgai közt, csak azt akartuk kifejezni, hogy a múlt napokban nem uralkodott valami széles jó kedv fővárosunkban, mert benn a quóta-vita is csak olykedvetlen volt, mint künn az esős idő.

De megint volt, a mi kárpótlást adott, a — művészet.

Hallottuk Joachimot.

Hugo Viktor egy szörnyű képet fest a párisi torlasz-harcokból. Fekete lőporfüst gomolyog a léghen, a házak egy része leégve, a közvetlen esetek és vértócsák, s e vér, füst és üszök-halmaz fölött egy gondtalan színes pillangó röptül át, vidoran, könnyen, nem törődve az emberek szomorú küzdelmeivel.

Ez a boldog pillangó a zeneművészet képe. Kevés köze van neki azon nagy harcokhoz, melyek a népeket elfoglalják, s néha gyötrik, néha emelik. Eljő az, most vigasztalni, majd lelkesíteni, de sem a lőporfüst, sem az önkény, lomha köde nem riaszthatják el, hogy át ne röpüljön az emberek küzdései fölött. A láncban nyögött Olaszországnak Rossini és Bellini a legfeketébb évtizedekben nyujtották a Lethe vizét édes dallamokban, s mikor a bécsi congressus láncokat kovácsolt, ugyanakkor és ugyanott Beethoven symphóniái zengették.

Joachim műzsája nem ily komor kép fölött jelent meg most közöttünk, de bizonyára egy kedvetlen és aggodalmas hétnak kölcsönzött élénkebb színt és vonást.

Nem vagyunk zenephantasták, kik egy-egy édes hangért feledik a nagy ügyek és eszmék baját, baját; de szeretjük a művészetet, mert vigasztal, s mintegy megnyihiti a napi gondokkal terhelt lelket, midőn azt tiszta élvek forrásába meríti.

Joachim az előadó művészek legnagyobbika. Egy angol lap jól írta, hogy a mai virtuózok csak

addig nagy emberek, míg ő meg nem jelen valahol. Csakugyan megkisebbiti valamennyit. Múlt szombaton a feledhetlen Rubinsteint is elfeledtük, hallván e varázshagedű hangjait.

Nemesebb, tisztább, kifejezőbb hangok nem áradhatnak hangszerből. A szív érzése s a lángeszűség fénye ragyog bennök. Mesteriség és költészet egyesülnek, hogy bámulatba és elragadtatásba ejtsék a hallgatókat.

Joachim példát adott arra, hogy mint lehet valaki próféta saját honában is. Úgy, ha nincs itthon, s csak ritkán jő haza. Távol a személyes érintkezés hátrányaitól, a kis érdekek napi harcától, nem akad ellensége, irigye, csak bámulója. Művészek és közönség körében — ime — most csak egy vélemény van róla, az, hogy ő — páratlan. Benne magában meg van mind az, mi a többi hegedűművészekben külön-külön: a technika netovábbja, a költészet, érzelem, izlés, csodálatosan széles és mély hangok, s oly lélek, mely a legkisebb hangcirádából is kiragyog.

Hallottuk tőle Schubert „ábránd“-ját, Mozart egy szonátáját (ezeket Brahmszal együtt játszák.) Tartini „szonátáját az ördög trilláival,“ egy saját szerzeményű magyaros románcot s Paganini ötletgazdag caprice-ait. Genialitása főképp abban áll, hogy kezében a hegedű egészen sajátos hangokat ad, minőket másoktól nem hallunk. Az ének báját tudja bele lehelni, s csodálatos frisseibe oly kecsét, mely megragad. Stylje nemesen egyszerű, úgy hogy a legnagyobb technikai nehézség is nála oly természetes, mintha soha sem kellett volna tanulnia, mint nem kell a pacsirtának a trillákat.

Fogadtatása valódi ünneplés volt. Éljenekték, tapsolták, úrhölgyek a hangverseny után bemutatatták magukat, hogy kezet szorithassanak vele, köszönetképp a pazaron szórt élvekkért.

Joachim hozzá van szokva az ünnepeletetéshez. London és Páris még jobban tömjéneznek neki. Királynak tartják az előadó művészet birodalmában, ép oly elismert királynak, mint egykor Lisztet. S ő még sem érzeti hatalmát, fensőbbségét soha máskint, csak hegedűjével. Erősebb feje van, semhogy a tömjén ártana neki, s mélyebb értelme, semhogy a magánélet különökdéseiiben kedvét találhatná.

Alkalmunk lévén családi körében ismerkedni meg vele, meggyőződünk, hogy szerényebb művész alig van, mint ez a nagy művész. Örömet nem titkolja el a fölött, hogy másokat gyönyörködtet, de az legkevésbé sem teszi követelvé. Nem hallunk tőle egy hangot, mely elbizako-

dásra mutatna, s ha elő nem hozzuk, tán eszébe se jutna hegedűjéről beszélni valaha.

Brahms, kivel együtt hangversenyez, illik hozzá, mert épen ily szerény. Külseje is igénytelen, s olyan vékony alak, hogy csodálnunk kell, mint bir játszani oly erősen, hogy néha a zongorából egész orgonát csinál. De bár kitünő művész, Rubinstein költői, sokszinű előadását nem feledtetheti el. Játszott azonban egy saját szerzeményű „andante“-t, mely maga is elég meggyőzni bennünket, hogy a legtisztább stílű zeneköltők egyikeivel állunk szemközt.

A két művész fukar volt Pesthez. Két hangverseny után, melyeknek egyformán nagy és diszes közönsége többre is buzdithatta volna őket, tovább utaznak, vagyis vissza Bécsbe, honnan Joachim családjához Hannoverába siet, mert a családiaság egész természetének egyik legmélyebb és tisztább vonása.

Nem teszünk épen kétségbeesett ugrást, ha e nagy művész világhírű hegedűje után rögtön egy bárónó eddigelé ismeretlen rajzónjáról szólunk. Ez a rajzón is a művészeté, habár birtokosa csak műkedvelésből forgatja. Tőle függ azonban, hogy e rajzón nevezetessé tegye.

Orczy Thekla bárónó — évek szorgalmával — valóban oly színes képeket készített egy „imádkönyv“-höz, melyet Ráth Mór adott ki, hogy a legfinomabb ízlésű emberek is örömet néztek. Va-

lami száz rajzból álló munka ez, keret-rajzok, melyekből az imák nagy és szép kezdő betűi igen természetesen válnak ki. Az egész nem csak kéz ügyesség és ízlés, hanem gondolkodás és tanulmány gyümölcse. A gyöngéden színezett képek némelyikében képzelem, ihlet és összhang nyilatkozik. A reggeli imánál a korány fénye kinyílt hajnalkákra mosolyog; az utazók imádsága tarka virágokkal van szegve, minőkkel útközben találkozunk; a hazáért szóló fohászt tölgylevelek füzére övezi, megkötve nemzeti szín szalaggal s ékesítve az ország címerével; a megtértékért szóló imában egy női alak tövises szövevényből bontakozik ki, s az ünnepnapokhoz is jól vannak választva a jelképek, ábrák, s egy góthikus cirádában még a kezdő betűnél is összhangzatos stíl mutatkozik. Végig lapozni ez imákat annyi, mint folytonosan gyönyörködni egy gyöngéd női kéz művében, melyen az ihlet termékenysége látszik.

Az *Orczy*-családnál nem meglepő a művészi foglalkozás. Tagjai közül régi jó költőink koszorújában is van egy. Jövő vasárnap pedig a philharmóniai hangversenyben egy zeneköltő tagjával (báró *Orczy Bódoggal*) fogunk megismerkedni, ki a „Renegát“ című dalműve nyitányát maga fogja igazgatni. De átalán véve a művészettel való foglalkozás nálunk még mindig csak kivételes tünet a főrangúak körében, holott nekik kellene adni a hangot nem csak a divat ízlésében, hanem a művészetek terén is.

V e g y e s k ö z l e m é n y e k .

— (A *konstantinápolyi héttorony* vagyis *Jediculáról*) lapunk 49 dik számában közlénk egy eredeti rajzot és eredeti ösmertetést, mely e történeti nevezetességű építvány jelenére vonatkozik. Báró Nyáry Albert azonban olasz kútfő után egy 1606-ban írt ösmertetést is közlött róla közelebb az akademiában, melyet kiegészítésül ide igtatunk. Az olasz ismertetés magyar fordítása így szól: „A város (Konstantinápoly) tengerre eső utolsó halomán, a nagy csatorna felé, van egy régi nagy erősség, melynek közepette 7 torony áll, annak emlékezetéül, hogy a város ugyanannyi halomra építettett. E hét tornyáról neveztetik az erősség Giediculának. (Jedicula; honi kútfőinkben is). Ebben folytonosan 250 családós katona tartózkodik, egy várnagygyal és két főhadnagygyal. A nagyvezir engedélye nélkül a várnagy egy évben csak kétszer hagyhatja el az őrséget, t. i. mikor a törökök legnagyobb ünnepeiket tartják: de akkor is csak a *Sofia*-mecssetbe távozhatnak. — Régi

időkben a tornyok kincstárul használtattak; az egyik arany-érmeket és rudakat, ketteje ezüstpénzeket és ezüst téglákat, a negyedik különféle drága nyergeket és gyöngyökkel kirakott arany- és ezüst ékszereket, az ötödik különféle régi fegyvereket, és a hatodik ostromszereket foglalt magában; az utolsó torony levéltárul szolgált, s benne külön szobában a *Szelim* szultán által *Taurisból* magával hozott régiségek őriztetek. — A tornyok ekként helyzetetvék: a

három felső a tenger felé, a többi a városnak fekszik. Alakjukra nézve négy-szögletűek, négy rőfnyi magasságu gúlákban végződnek, s ólommal vannak fedve. — A középen álló két torony egyikében tartattak az arany-, másikában a gyöngös ékszerek. A tenger felé fekvők egyikét az ostromszerek, másikat a kézi fegyverek és harma-

dikát az ezüst-kincsek helyiségeül használják. A városfelé eső más kettőnek egyike az ezüst-pénzek, másika az okmányok tára. — II-dik Szelim szultán idejében a tornyok sokkal kincs-gazdagabbak voltak mint jelenleg, mert Cyprus szigete elvesztése s az V-ik Pius pápa korában szenvedett vereség után az arany és ezüst tetemesen megapadt, — de más különben is, Amurat császár a kincstárt a szerájba tevő át. — Egyébiránt az erősség minden rendbeli hadikészlettel is bővülködik, s 30 oly nagy ágyú védi, hogy ezek csöveit a legmagasabb férfi sem képes átnyalábolni; azonfelül még 100 darab rendes ágyuja van a héttornyú-várnak. — Van itt egy mecsét, van fürdő, dísz- és zöldséges kert stb. — Ez erősség magasabb rangú rabok foghelyeül is használtatik. A világ bármely részén elfogott királyok és fejedelmek börtöne; mai napig itt tartatik pl. a tunisi fejedelem két fia, és a yemmeni király, — de hibát elkövető némely jelesebb basát is zárnak ide. — A foglyok az egész erősségben szabadon járnak-kelnek; igen diszes (nobilissimi) szobáik vannak; mindeniknek négy szolga áll rendelkezésére: azonban fegyvert nem viselhetnek, és csak a várnagy engedélyével lehet velök beszélni. — Az erősség kapuja reggeli egy órakor nyitattik fel, s alkonyat előtt félórával záratik be. Pénteki napon pedig már 3 órakor bezárják, és csak délután egy órakor nyitják ki. — Az erősség jó vízzel is bővelkedik, mely földalatti vízvezetőn jő ide, és egy malmot is hajt.

(m. f.) (*Néhány nevezetes férfi gyöngesége.*) „Komornyikja előtt senki sem hős,“ mondja a közbeszéd, s a történet lapjai bizonyítják, hogy a legnagyobb lángész más munkássága körében s más a magány életben. Néhány példát hozunk itt fel oly férfiakról, kiknek tettei a világot csodálatra ragadták s e mellett gyakran oly balgaságokat követtek el, melyeket szinte csodálnunk kell. *Richelieu*, a lángészű kormányférfi, hogy testét mozgásba hozza, teremében szokott ugrálni s a szökés magasságát mindenkor vonással jegyzé meg. Ha fölül birt szökni e vonáson, egész nap vigkedvű volt. Egy alkalommal tanácsnoka, a jókedvű *Boisrobert* apát meglepé őt e mulatsága közben. *Richelieu* kellemetlenül találta magát, nemkülönben *Boisrobert* is. Ez utóbbi, hogy urát a pirulástól megkímélje, mint ravasz udvaronc csakhamar feltalálta magát s így kiálta: „Fogadok eminenciáddal bármiben, hogy én magasabbra szököm!“ *Richelieu* mosolygott, az apát pedig leveté felső ruháját s versenyt ugrált a bibornokkal. Ugyancsak *Richelieu*, valamint utóda *Mazarini* is egy

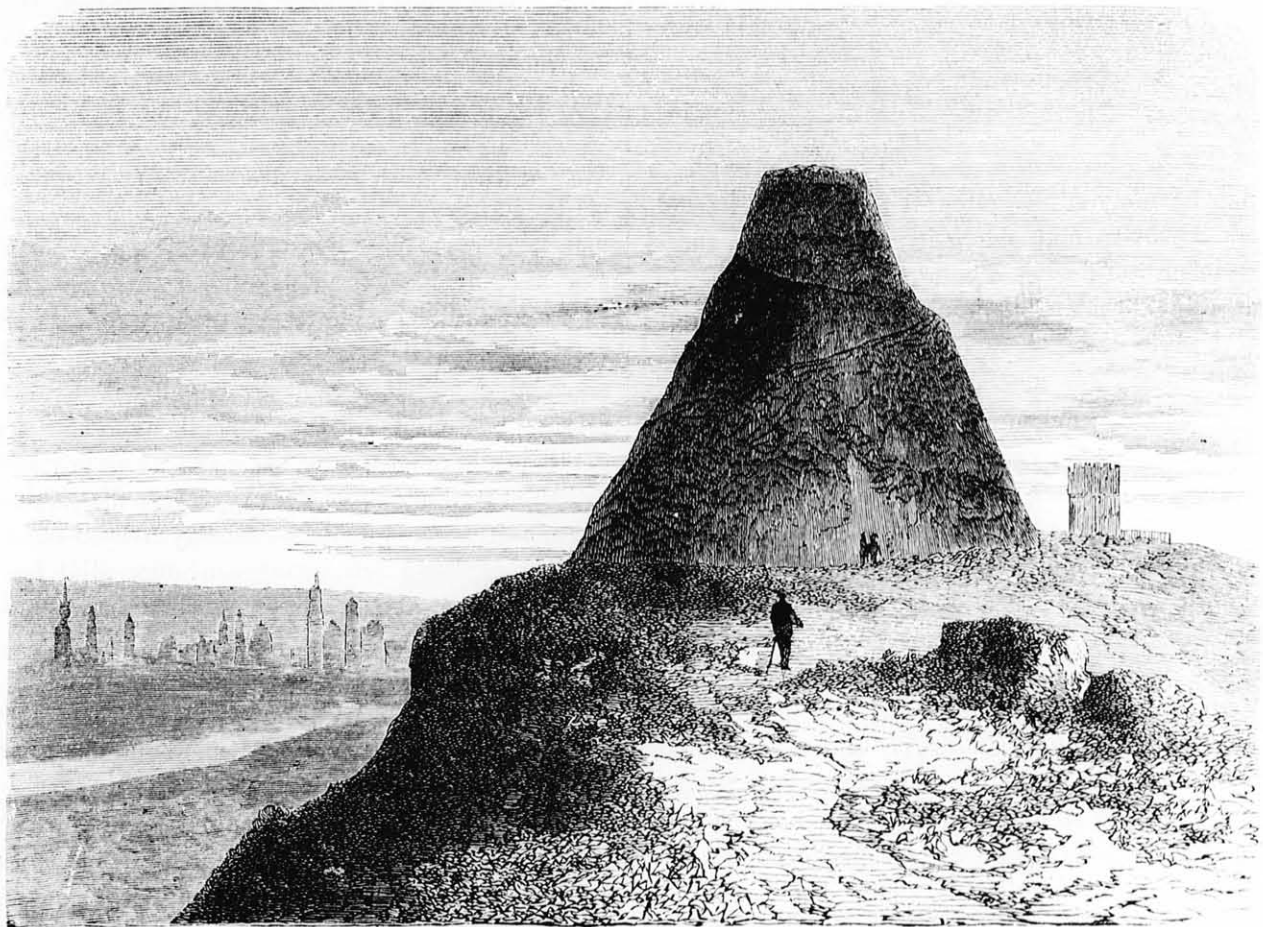
Morin nevű csillagjóst tartott, kinek a csillagokból kellett megjóvendőlni, mikor fognak a törökök Európából kiűzetni? E *Morin*t gazdagabban fizette a két férfi, mint XIV. Lajos egy opera-táncosnót. Az pedig jókora összeg volt! A bölcs *Verulamii Baco* holdfogyatkozás alkalmával gyomorémelygést kapott. — *Baylent* az éles bölcsészt sokszor látták utcasuhancokkal valamely majom vagy medvevezető után szaladni, vagy a köznéppel az utcán kötél-táncosok játékát bámulni. — II. *Fülöp* spanyol király a helyett, hogy a kormányt erélyesen és bölcsen vezette volna, hivatalos irományok nyelvtani hibáit javítgatá. — Midőn egykor savojai *Eugen* herceg egy véres ütközet előtti napon *Marlborough* nagy hadvezért meglátogató, hogy vele a szükséges ütközeti rendelkezésekről tanácskozzék, ennek komornyikja ez alkalommal négy gyertyát gyújtott meg, s a roppant vagyonos *Marlborough* civakodott a komornyikkal ez iszonyu tékozlás miatt. — *Hobbes*, a tudós, nem mert gyertyavilág nélkül szobájában egyedül maradni. A halhatatlan *Locke* semmit sem olvasott szivesebben, mint regéket, s érzékenyen sirt egy elbűbájolt hercegasszony, szajkóvá varázsolt szerető, a szarvanótt *Siegfried* vagy a szép *Magellone* szerencsétlen sorsa fölött. — A nagy *Newton* elméülteben egykor a vele társalgó urhölgy ujját fogta meg, s azzal akarta lenyomni pipájában a hamut.

— (*A leprégibb ujság.*) *Svetonius* szerint a legelső hírlapnak *Julius Caesar* volt a főszerkesztője és kiadója: és pedig azon időben, — midőn mint consul, annyi sok teendővel volt elhalmozva, — alapította és adta ki azon hírlapot: „*Acta diurna*“ címmel. A politikai események mellett mindenre kiterjedt e lap tartalma, a mi Rómában történt. A legelőkelőbb tisztviselők valának a segédszerkesztők, minél fogva annak tudósításai teljesen hitelesek voltak. A lap 15—20 példányban jelenhetett meg az írási szereknek akkori állapota miatt. Egy példánya a *Capitolium*ba tétetett le, a többi elébb a városban tett körutat, és azután került ki a provinciákba.

—v— (*A szabadsághősök egy szép emlékérol.*) Most, midőn valahára szabadabban lélezhetünk s nemzetünk kegyelotes érzelmeit tettekben is nyilvánítja; midőn elesett vagy mártírságot szenvedett hőseink számára Aradon, Pereg-Zsigárdnál, Branyicskón s egyéb emlékezetes helyeken szobrokat emelni készülünk, tán érdekelni fogja hazánkfiait és leányait, hogy a kicsiny *Krakó* miként örökitette meg szabadságharca hőseinek emlékét? Ez tán egyszersmind irányadóul

szolgálhatna arra, hogy „miként kellene nekünk is az ország fővárosa közelében *szabadságharcunk összes hősei számára* emléket állítanunk.“ — Lengyelország egyik szabadsághőse, kinnek nevét a nálunk is dalolni szokott „Busul a lengyel“ kezdetű versben népünk is emlegeti Kosciuszko 1817. okt. 15-dikén hunyt el mint száműzött Solothurnban, Svájcban. Holt testét e város közelében, a zuchwili temetőben helyezték el s nyughelyét ott egyszerű emlékkő jelöli s a lengyel függetlenség hősi bajnoka miatt e temetőt folyto-

hatlan népsokaság jelent meg. A nagymise bevégezte után a földdel telt s a hősök csontjait hozó szekerek megindultak. E földi maradványok azon hősektől eredtek, kik 1794. apr. 4-dikén a Wracavice mellett Kosciuszko által az oroszok ellen először vívott és diadalmasan végződött csatában estek el. A csontokat egy urnába helyezték. A sirba a szenatus elnöke, Wodricki Szaniszló, és Paszkowki tábornok, Kosciuszko személyes barátja, dobták az első hantokat; e példát aztán az egész jelenlevő tömeg követte, mire a jelentékeny

Kosciusko emlékműve Krakó mellett.

nosan sokan tüzik ki zarándoklásuk célpontjaul. 1820-ban, — midőn még köztársaság volt, — Krakó szenátusa is elhatározta a hős számára messzire feltűnő emléket emeltetni. Ez Krakótól nyugatnak, mintegy félóránnyira, a Visztula balpartján emelkedik s hatalmas földből hányt halmot képez, melyet a régi trójai hőseknek emeltek, s melyhez tán a mi ősi hun-halmaink lehetnek hasonlók. A halom a víz színénél 354 lábbal magasabba emelkedik s alapjától ormáig 108 láb magas. — 1820. okt. 16-dikán ünnepélyesen fogtak hozzá az emlék készítéséhez, mire belát-

halom szemlátomást kezdett emelkedni. Azonban 1822-ben a halom még alig volt 48 láb magas. Czartoriszka hercegnő ezután a macikovicei csatáról jelentékeny földmennyiséget hozatott, a következő évben pedig a dubieskai csatáról hoztak földet s így végre 1825-ben az emlék elkészült. Átmérője alapján 252 láb. Fellállításának költségei mintegy 87 ezer forintba kerültek. E sirhalmot a lengyelek Bronislawanak, — „a dicsőség föntartójának“ nevezik. Az osztrákok erődöt építettek rá.

könyvtári maradványok áttekintése s arról teendő jelentésadás végett. Nevezetesen Szalay László történelmében is olvashattuk, hogy midőn Budavárt a töröktől visszafoglalták, Marsigli os. k. mérnökári tiszt a Mátyás könyvtárából becses okmányokat, műveket küldött szülőföldjére, Bolognába, hol a könyvtárban most is úgy őriztetnek, mint Marsigli hagyománya. Ennek megvizsgálása végett utasít ki a jövő hóban Szilády Aron.

(A magyar püspöki kar) dec. 5-dikén befejezte tanácskozásait a magyar kath. egyház helyzetéről hazánk új viszonyai között. A megállapodások előbb a felső, s a kormány elé terjesztetnek, s ezután fognak nyilvánosságra hozatni. A püspöki tanácskozmány továbbá a báró Eötvös József által ajánlott népnevelési egyleteket is megvitátá. Továbbá megállapodtak, hogy a pápa által elrendelt nyilvános imák dec. 19. 20. és 21. napjain fognak megtartatni nyilvános adomány-gyűjtéssel egybekapcsolva.

(Horáth Mihálynak) legf. helyről a magyar kath. vallásalapból övdíj utalványoztatott.

(Nagy terveket pengő Buda város), minők: a budavári erőd megszüntetése, szabad építkezés bárhol, az egész városra kiterjedő vízvétel, a svábhegy, sugliget és Ferenc-halom parkká alakítás, Dunaszábályozás, stb. Hanem addig sok víz lefolyik a Dunán.

(Szerdára írt esküdtársi tárgyalás volt kiírva.) Ezt is Récs Ensel Sándor ur indította a „Főv. Lapok” szerkesztője ellen, mert a lap Ensel ur multkori esküdtársi pöréről szólván, azt írta, hogy R. Ensel ur azért vesztette el ügyét az esküdtársak előtt, mert kiderült, hogy a védők egyik pontja, melyet Seregi Józsa ellen felhozott, igaz, t. i. hogy a hörtönkönyvtárra ajándékozott könyvekből egyet kicserélt. Ezért aztán bepörölte a „Főv. Lapokat.”

(Az Eszri magyar ezred) közelebb Pestre fog jöni Bécsből, s általában több magyar ezredet is fognak saját hadifogadó területére helyezni.

(Az Esterházy-kapitány) dec. 1-je óta ismét nyitva van, még pedig vasárnaponként 10—3, szerdán és pénteken pedig 10—1 óra közt.

(Az arany vortanok emlektára) már 10,599 ft s néhány darab arany és ezüst pénz gyűlt össze.

(Oroszágos rendőrségről beszélnek,) melyet a miniszterium akar fölláttatni, s a célból Londonba küld egy megbízottat, hogy a híres angol rendőrség szervezését tanulmányozza.

(Arany János műveinek) diszpeldányaiból oly kiadás is van Ráth Mórnál, melyben minden költemény meg van együtt Than Már és Lotz Károly gyönyörű rajzainak fényképeivel. E kiadás album-papírra nyomva, a lehető legdiszesebb aranyos kötésben, kaposokkal ellátva, 16 ft 50 kron kapható.

(Szentmármege) a honvédelmi miniszer újonczási rendeletét, mint törvénybe ütközőt, nem teljesíti, azonkívül a Ludovicum, mint a magyar katona-intézet kinyitását kérvényezi.

(Vörösmartyi ünnep Szécsen-Fehérvárott.) A költő nevére nézett kör a hó 1-sején ünnepélyesen megtartotta Vörösmarty születési napjának emléket. A színház egészen megtelt s a színtársulat „Arpád ebredését” játszotta; az ifjúság dalkara

énekelt, Udvardy Géza pedig egy alkalmi költeményt szavalt. Végül egy kis vígjátékot adtak elő. Zaömböri Ede ur, mint minden nemes úgynél, is fáradhatlanul buzgólkodott. Az ünnepélyt vidám lakoma zárta be. Határozatba ment, hogy Vörösmarty nyéki házat emléktáblával jelölik meg; ha pedig ebben gr. Nádasdy Lipót megelőzné a fehérvárisakat, akkor azt a házat jelölik meg, hol a költő Sz. Fehérvárott ifjúságát élte át. A szükséges összeg e célra máris megvan.

(Egy fiatal orosz-lengyelországi lengyel származott) keres menedéket magyar hazánkfialnál. Alamizsnát nem fogad el, mert ismeretei után becsülféltel akar élni. Tud franciául, olaszul, lengyelül, oroszul és németül s ki e nyelvek bármelyikén órákat óhajt, legyen szives szerkesztőgünkhöz fordulni. Ha tisztos kenyérkeresetet nyújtunk szerencsétlen lengyel származottaknak, csak az 1848—1849-díkiek kiontott véréért háláljuk meg.

(Haldolások.) N. Kázmérben m. hó 28-án kisértek örök nyugalomra b. Vécsey Nária özvegy szendrői gr. Török Józsefné urhölgyet, ki 92-dik évében hunyt el. — Ungmegyéből Iványi Fekete Lőrinc haláláról értesitenek, ki egykor a megye alispánjn volt. — Pozsonyban pedig a hó 1-sején Kovács Pál tanodai főfelügyelő hunyt el élte 72-ik évében. A pozsonyi ág. hitv. lyceum legrégebb tanárát vesztette el Simkó Vilmosban, kit a hó 4-én temettek el. 40 évig tanárkodott, s magyar verseket is írt. Könyvtárát a pozsonyi ág. hitv. egyháznak hagyta. Béke porsáikra!

(Gygyilkosság.) Nyir-Bátorban m. hó 27-kén Solmajnagonyos őrnagy magát agyonlötötte. Haláláról a következőket írják. Nov. 23-án a puska-művesnél nyolc golyót öntetett revolveréhez, mert — ugymond — a mezőre megy varjakat löni. Ki is ment másnap szép neufundlandi kutyájával, és nem is tért vissza. Négy napig minden keresés hasztalalan volt. Egyik nap egy földműves a mezőn járván, egy nagy ebet lát, mely ülve keservesen vonított. Oda ment tehát, s az eb mellett egy katonaruhás embert lát, arccal a földön elterülve. Mintán az ebet fokosával sikerült elverni onnan, a halottban az őrnagyra ismert, s azonnal jelentést tett. A kutyabűség itt is bebizonyult, mert az eb négy hideg napon őrizte gazdáját. Senkisé sem sejtte az őrnagy öngyilkosságának okát, mert minden arra mutat, hogy saját kezével vett véget életének. Példás életű s igen gazdag volt, szerelmes sem volt. Azt gyanítják tehát, hogy amerikai párbaj áldozata lett, melyben a halálos golyót ő huzta.

(A müncheni mérgezési eset fölől) folyvást sokat olvasunk. Münchenből írják, hogy oda hivatalos jelentések érkeztek Bécsből Ebergényi k. a. valamásait tárgyzák; továbbá, hogy a kissasszony nyilatkozatai a meggyilkolt nő férjére nevére — ki tudvalevőleg Münchenben van fogva — állítólag igen súlyosító körülményeket foglalnak magukban. Chorinsky gróf azonban eddigelé, mint mondják, semmit sem akar tudni, sőt ellenkezőleg mindig komoran s visszautasítólag viseli magát. A meggyilkolt hagyatéka között állítólag több végrendeletet találtak, melyek tartalma azt látszik mutatni, hogy az elhunytak már rég meg

kelle barátkoznia azon szomorú gondolatokkal, mely szerint erőszakos halállal fog kimulni. Miként továbbá jelentik, az előleges vizsgálatok elegendő indokot szolgáltatottak, melyek alkalmasak voltak igazolni a grófnő ilyenmő aggályait. Az Ebergényi Juliát terhelő vádak sorozata semmi kétséget sem hagy aziránt, hogy ő a tettes. Sikertült kikutatni, miszerint a k. a. már néhány hét előtt — azon ürügy alatt, hogy hozzátartozói egyike merő előszeretettel üzven a fényképészetet, őt megkérte, hogy a szükséges cikkeket szerezzze meg — egy ismerője által az illető tárgyakat és készülékeket, köztük bizonyos mennyiségű kőnkésvat is — megvásárolt. Ily méregből jókora adagot lelték állítólag lakásán, kis üvegben. Ujabban írják, hogy a bebörtönözött Ebergényi Julia tett ugyan vallomást a vizsgáló bíró előtt, de azt nemsokára visszavoná. — A bécsi országos törvényszék második emeletének egy magánzobájában van elzárva. Mondják, hogy nagy felindultsága következtében egészen magán kívül van a folyvást fel-alá járkál szobájában. Tápláléka egyszerű s nagyobbára csak leves, tea- és süteményből áll. Az örök előtt többször hangsúlyozá ártatlanságát és valami ellenséges kéz titkos működésének tulajdonítja szerencsétlenségét. A vizsgálat alatt folytonosan sírt. Ekzerjeit elvették és pénzét is átvette a törvényszék, mely azonban később megengedé, hogy szükségletei ellátására abból bizonyos mennyiséget visszanyerjen. Azután egy magyar imakönyvet is kért, s e kérelme nem maradt teljesítés nélkül. Hírlapokat és szivarokat nem szolgáltatott neki, dacára hogy ebbeli kívánatának többször adott kifejezést. Börtönörétől többször tudakozódott Chorinszky gróf sorsa felől: ha vajjon azt is elfogták? — Kérdéseit azonban felelet nélkül hagyták. Ismételve folyamodott a törvényszékhez, hogy magyarországi rokonai látogatást tehessenek nála. — Münchenből írják, hogy a bebörtönözött Chorinszkyt láncokba verték. Nem igaz.

* (Bánkóhamisító) társaságot fedeztek fel s fogtak el Kolozvárott. 50-eseket csináltak és terjesztettek nagy mennyiségben.

* (Márton övege) kinek férjét Miksa császárral lőtték agyon, Bécsbe érkezett, s a császári család a részvét mely jelszavakkal fogadta.

* (Sarolta császárné) most Brüsszelben van. Igen egészségesnek látszik. Rohamai napról napra ritkábbak, s csak e rohamok alatt beszél Mexikóról és szerencsétlenül férjéről. Most már biztosan hiszik, hogy a tavaszig egészen visszanyeri elméjét.

As „Egy anya“ regényelőfiszatáéhoz!

Mint más lapokból olvassuk, Oldal József úr „Egy anya“ című regénye Budán, Bagó Mártonnál megjelent. Ennyit a hozzánk intézett tudakozásokra.

A „Hazánk“ szerk.

Zeneművek.

— (Részvölgyi és társa műkereskedésében) „Von Kepsch Karl“ songorára alkalmasva, — „Herrn Jakob Neumannak“

ajánlva „Scheller-Tanz-Quadrille“ jelent meg. E szép nyelv a címen azt mutatja, hogy ezt a zenedarabot bizonyára nem a magyar közönségnek szánták.

Irodalom.

— (A magyar történelmi társulat „Századok“) című közlönyéből közelebb jelent meg a 3-dik füzet, Benkő Józsefre vonatkozó életrajzi értekezéssel gr. Mikó Imrétől, Zrínyi Péter életrajzával (folytatás) Pauler Gyuldtól s aztán még Jakab Elektől, Haan Lajostól, Lehoczky Tivadartól és Garádytól közleményekkel. E becsesfeljölönyt a társulat nem tagjai is megszerezhetik Ráth Mór könyvkereskedése útján, egy évi folyamot 6 ftjával.

— (Legbeceseb folyóiratunknak, a „Budapesti Szemlé“-nek) most jelent meg ezidei kilencedik füzete, kiváló tartalommal, melyből a „Zrínyi Miklós és Montecucoli“ (Pauler Gyuldtól), „Alsó Bengal“ (Duka Tivadartól), „Az élet szerete és halál a“ drámában (Győri Vilmostól), s „A villanyosság eredetéről“ (Akintól) című főbb közleményeket említjük meg a gazdag tartalmu „Irodalmi szemlén kívül.“

— („Méhecske“) címmel egy új ifjusági hetilap mutatóváltvány-száma jelent meg a napokban s e mutatóváltvány szám tapintatosan van összeállítva. Szerkesztő s kiadja Sz. Kalocsa Róza növelde-tulajdonos, (Pest, papnövelde-utca 7. sz.) kihez a lap előfizetési pénzei is küldendők; egy évre 6, félévre 3 ft.

Szerkesztői üzenetek.

— Pesten: B. J.-nek. Az a „ballada“ nem ballada.
 — Szeremlőre: Adni fogjuk. Óhajta teljesülhet, csak nevét kérjük a borítékra kitenni.
 — Tandıra: Szívesen vesszük.
 — Pössönyba: dr. Z. J.-nak. Ilyesekkel nagyon el vagyunk halmozva.
 — Szabadkára: Óhajta teljesülni fog.
 — Csik-Szereddra: K. L.-nak. Közlését már megkezdjük s így nemsokára fog jönni a többi is.
 — Kolozvártól: B. P.-nak. Nem adjuk ki.
 — Dancsházára: Ama lap létezéséről nincs tudomásunk, mert élete jelét nem adja. A levelet mindazáltal elküldöttük szerkesztőségének régi helyére.
 — Deésre: Azon régiebb arcképet nem tesszük közzé, sem ezen újabbat. Mi nem vagyunk bámulói azoknak, kik az olasz nemzet egysége és szabadsága ellenei voltak. A szerkesztőségünkhöz beklüdtött értéktelenebb dolgok visszaküldözésére nem vállalkozhatunk.
 — Kassára: T. J.-nek. Örömmel üdvözlöttük az új vendéget s ép oly szívesen várjuk az ígérkezőt. Ama nevezetes férfi arcképe is megérkezett már. A csomag elküldésére nézve már intéskedtünk.

— Pesten: Sz. Gy.-nak. A „Hulló csillagokról“ már testvérlapunk, a „Heti Posta“ tárcájában közlöttünk cikket, ugyanazon forrás után.

— Pesten: Z. K.-nak. Tehetségre mutat, de nálunk nagyon igénybe van véve ez a hely. Különbön nagyobb önállóságra törekvést ajánlanánk. Ez nagyon Heine-szerű.

— Szabadkára: L. A.-nak. A kívánt ívet megküldöttük. — A ki a távirtdászati tanfolyamot óhajtja hallgatni, (kezddik jan. 10-dikén), annak kell bizonyítványokkal ellátott folyamodványát e hó 20-dikáig kell a m. kir. közlekedési. kereskedelmi és földmívelési miniszteriumhoz beklüdeni. Egyébiránt az ilyen s minden más hasonló hivatalos tudósítást rendszeren közöljük testvérlapunkban, a „Heti Posta“-ban.
 — Gy. Sz. Miklósról: J. K.-nak. Addig is, míg a rajzot elkészíthetjük, az ismertetést testvérlapunk, a „Heti Posta“ legközelebbi számában adjuk ki.

A kiadóhivatal üzenete.

— N. Lengyelre: S. F.-nek. A „Zrínyi és Frangepán“ képből már nem szolgálhatunk. Azonban a „Doboz“ és „Hunyady László“ képeket, mint 1868-diki egész éves új előfizetőnek, kedvezményül külön 2 ft 30 krért küldhetjük meg.

Ma számunkhoz mellékelve van a „Hazánk s Külföld“ s a „Heti Posta“ előfizetési felhívása. Melléklet: a „Kertészgazda és Népkertésze“ előfizetési lapja.